

Nr 88

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. för budgetåret 1957/58 jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I årets statsverksproposition, elfte huvudtiteln, punkten 32, har anslaget till Utrustning av nya sinnessjukhus upptagits med ett preliminärt beräknat belopp, 3 100 000 kronor. Anledningen härtill var att beredningen av anslagsfrågan vid tiden för statsverkspropositionens färdigställande icke kunnat slutföras.

Vidare har Kungl. Maj:t i sagda proposition under kapitalbudgeten, inrikesdepartementet, statens allmänna fastighetsfond, punkten 2, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. för budgetåret 1957/58 beräkna ett investeringsanslag av 34 000 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 103, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 1 mars 1957, föreslagit riksdagen att

dels besluta

a) att vid Psykiatriska sjukhuset i Stockholm skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag verkställas renovering av sjukhusets vårdavdelningar för en beräknad kostnad av 900 000 kronor;

b) att vid Sundby sjukhus vid Strängnäs skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag verkställas om- och tillbyggnad av centralköket för en beräknad kostnad av 1 225 000 kronor;

c) att vid Birgittas sjukhus i Vadstena skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras tre nya vårdpaviljonger för en beräknad kostnad av 4 800 000 kronor;

d) att vid S:ta Gertruds sjukhus i Västervik de av 1955 års riksdag beslutade två nya vårdpaviljongerna skall uppföras i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen nu förordat förslag för en beräknad kostnad av sammanlagt 2 700 000 kronor;

e) att vid S:ta Gertruds sjukhus i Västervik skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag utföras anslutning

av vissa vårdpaviljonger till sjukhusets centrala värme- och varmvatten-system för en beräknad kostnad av 740 000 kronor;

f) att vid S:t Lars' sjukhus i Lund skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras byggnad för arbetsterapi m. m. för en beräknad kostnad av 1 780 000 kronor;

g) att vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg den av 1956 års riksdag beslutade ombyggnaden av administrationsbyggnaden skall verkställas i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen nu förordat förslag för en beräknad kostnad av 1 200 000 kronor;

h) att vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras byggnad för arbetsterapi för en beräknad kostnad av 1 130 000 kronor;

i) att vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg skall anordnas undervisningslokaler m. m. för en beräknad kostnad av högst 545 000 kronor;

j) att vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag verkställas utbyte av pannor i sjukhusets panncentral m. m. för en beräknad kostnad av 700 000 kronor;

k) att vid S:t Jörgens sjukhus i Göteborg skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras nya byggnader för administration och medicinskt centrum m. m. för en beräknad kostnad av 3 140 000 kronor;

l) att vid Restads sjukhus i Vänersborg skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag verkställas ombyggnad av vårdpaviljong K 10 för en beräknad kostnad av 1 640 000 kronor;

m) att i Falköping skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras nytt sinnessjukhus för en beräknad kostnad i nu redovisade delar av 31 000 000 kronor;

n) att vid Mariebergs sjukhus i Kristinehamn skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras en vårdpaviljong K 58 för en beräknad kostnad av 1 700 000 kronor;

o) att i Örebro skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras nytt sinnessjukhus för en beräknad kostnad i nu redovisade delar av 32 000 000 kronor;

p) att vid Sätters sjukhus i Säter skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras en samlingssal för en beräknad kostnad av 650 000 kronor;

q) att vid Sätters sjukhus i Säter skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag verkställas reparation av värmeledningskylverkar m. m. för en beräknad kostnad av 550 000 kronor;

r) att vid Gådeå sjukhus i Härnösand den av 1955 års riksdag beslutade renoveringen av administrationsbyggnaden m. m. skall verkställas i huvud-

saklig överensstämmelse med av departementschefen nu förordat förslag för en beräknad kostnad av 575 000 kronor;

s) att vid Sidsjöns sjukhus i Sundsvall skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag anordnas lokaler för administration och medicinskt centrum m. m. för en beräknad kostnad av 640 000 kronor;

t) att vid Sidsjöns sjukhus i Sundsvall skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag anordnas sopförbränningsugn samt verkställas upprustning av sjukhusets värme- och varmvattensystem för en beräknad kostnad av 500 000 kronor;

u) att vid Umedalens sjukhus vid Umeå skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras byggnad för undervisningslokaler och elevbostäder för en beräknad kostnad av 1 170 000 kronor;

v) att i Stockholms län skall uppföras ett nytt sinnessjukhus, förlagt till Upplands Väsby;

x) att vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra må i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag verkställas de ombyggnadsarbeten, som erfordras för dess användning för vård av vissa psykiskt efterblivna, tillika höggradigt vanföra, för en beräknad kostnad av 950 000 kronor;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna avtal med

a) Växjö stad angående villkoren för anslutning av S:t Sigfrids sjukhus till stadens avloppssystem m. m.;

b) Örebro stad om överlåtelse till Kungl. Maj:t och Kronan av markområde för nytt sinnessjukhus m. m.;

c) Bollnäs landskommun och Bollnäs stad om överlåtelse till Kungl. Maj:t och Kronan av markområde för nytt sinnessjukhus m. m.;

d) Sala stad om överlåtelse till Kungl. Maj:t och Kronan av markområde för nytt sjukhus för vård av höggradigt psykiskt efterblivna m. m.;

dels medgiva att Långasjö sekundäravdelning må på de villkor, som finnes angivna i redovisat avtal, försälas för en köpeskilling av 75 700 kronor;

dels till Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. under statens allmänna fastighetsfond, inrikesdepartementet, för budgetåret 1957/58 anvisa ett investeringsanslag av 33 050 000 kronor;

dels till Utrustning av nya sinnessjukhus för budgetåret 1957/58 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 3 060 000 kronor;

dels ock till Lån till föreningen Kronprinsessan Victorias kustsanatorium för vissa ombyggnadsarbeten för budgetåret 1957/58 under fonden för låneunderstöd, inrikesdepartementet, anvisa ett investeringsanslag av 950 000 kronor.

Utskottet har i förevarande sammanhang till behandling förehåft dels motionen II: 556 (av fru *Eriksson* i Ängelholm m. fl.), dels ock motionen II: 557 (av herr *Skoglund* i Umeå). Yrkandena i nämnda motioner redovisas i det följande.

Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.

Inledning

Departementschefen lämnar inledningsvis en redogörelse för det aktuella läget inom sinnessjukvården och anför följande.

Vid anmälan i årets statsverksproposition av anslaget till Statens sinnessjukhus: Avlöningar erinrade jag om att den omfattande upprustning, som sedan ett antal år tillbaka pågått inom sinnessjukvården, tidigare följt en av 1950 års riksdag godkänd generalplan. Sedan denna plan befunnits otillräcklig gäller numera en av 1956 års riksdag godkänd reviderad generalplan för modernisering och utbyggnad av de statliga sinnessjukhusen. Den nya planen är avsedd att tjäna som en allmän riktlinje för det framtida utbyggandet av dessa sjukhus. Denna reviderade generalplan innebär, att t. o. m. budgetåret 1966/67 ytterligare omkring 3 000 vårdplatser kommer att inrättas utöver de 18 000, som förutsattes i 1950 års generalplan. För att tillgodose detta platsbehov kommer åtminstone fyra nya sinnessjukhus utöver de tre nya som förutsattes i 1950 års plan att inrättas. Av dessa beräknas Gullberna sjukhus i Karlskrona kunna tagas i bruk redan under innevarande år. Första etappens omkring 400 platser torde sålunda kunna börja beläggas senast under loppet av april månad medan återstående cirka 400 platser beräknas vara färdigställda omkring årsskiftet 1957/58. Vidare kommer en del nu befintliga sjukhus att läggas ned medan övriga äldre sjukhus skall moderniseras och upprustas. Totalkostnaderna för byggnadsåtgärderna enligt planen har beräknats till 495 miljoner kronor.

I anslutning till de nämnda generalplanerna har en omfattande upprustning av sinnessjukvården pågått sedan flera år tillbaka. Under femårsperioden närmast efter antagandet av 1950 års generalplan, åren 1951—1955, har platsantalet vid de statens sinnessjukhus, som är avsedda för egentligt sinnessjuka, ökat från 18 104 den 31 december 1950 till 19 125 vid motsvarande tid år 1955 eller med 1 021 vårdplatser. Under år 1956 tillkom ytterligare 192 platser. Att förhållandena på detta område ännu är långt ifrån tillfredsställande framgår emellertid bl. a. av de nuvarande beläggningsförhållandena på sinnessjukhusen. Vid de statliga sinnessjukhus, vilka ej uteslutande är avsedda för psykiskt efterblivna, utgjorde medelbeläggningen under år 1955 omkring 21 600 patienter. Överbeläggningen uppgick till cirka 2 800 eller något mer än 15 procent men steg vid vissa sjukhus till närmare 38 procent. Samtidigt var mer än 1 500 sinnessjuka anmälda som expekteranter till plats på sinnessjukhusen. Medelbeläggningen på de cirka 2 080 platserna vid sjukhusen för psykiskt efterblivna utgjorde omkring 2 130 medan antalet expekteranter uppgick till 418. Platsbehovet för sistnämnda patientkategori har enligt den utredning, som låg till grund för 1955 års riksdags beslut om upprustning av denna vårdgren, beräknats till omkring 3 800 (bortsett från blinda, döva och epileptiker). Upprustningen

har emellertid icke endast avsett inrättandet av nya platser. Gamla vårdpaviljonger har byggts om, sjukhus har försetts med moderna medicinska centra och även andra serviceanordningar vid sjukhusen har nybyggts eller förbättrats. Ofta har en om- eller utbyggnad av panncentral eller ekonomilokaler varit en förutsättning för den renovering eller utökning av vårdavdelningarna, som avsetts i generalplanen, varför en förhållandevis stor del av upprustningskostnaderna under denna tid belöpt på dylika anläggningar. Totalt har under budgetåren 1950/51—1956/57 till upprustning och utbyggnad av sinnessjukvården anvisats cirka 164 750 000 kronor.

Trots den omfattande upprustning, som sålunda redan skett, är läget alltfjämt otillfredsställande. Detta gäller icke endast, som redan nämnts, tillgången på platser. Härtill kommer att lokalerna på många av de äldre sinnessjukhusen ofta är omoderna, otrivsamma och tungskötta. Avdelningar och patientrum är för stora och medger ej en angelägen differentiering av patienterna. Icke heller utrymmena för diagnostik och behandling m. m. tillfredsställer nutida krav.

Det sagda belyser angelägenheten av att den materiella upprustningen av sinnessjukvården fortsätter i snabbast möjliga takt. De av kommittén för sinnessjukvårdens uthyggande nu framlagda byggnadsförslagen förutsätter en medelsanvisning för nästa budgetår om sammanlagt 34 053 000 kronor. Förslagen innebär beträffande de befintliga sjukhusen bl. a., att fyra nya vårdpaviljonger skulle uppföras och en befintlig renoveras. Antalet vårdplatser skulle därigenom öka med 236. I fråga om de beslutade nya sinnessjukhusen i Falköping och Örebro beräknas byggnadsarbetena kunna påbörjas under år 1957 — Falköpingssjukhuset redan denna vår — medan för det likaledes beslutade sjukhuset i Bollnäs vissa förberedande yttre arbeten beräknas kunna igångsättas. Tillkomsten av dessa tre sjukhus kan beräknas medföra ett platstillskott av $(784 + 780 + 700)$ 2 264 vårdplatser. Kommittén har vidare föreslagit, att principbeslut nu fattas om uppförande av ett nytt sinnessjukhus i Stockholms län. Förslag har även framlagts i fråga om bl. a. planläggningen av nya sinnessjukhus och sinnessjukvårdens organisation i malarlänen samt om förläggningen av det av 1955 års riksdag beslutade nya sjukhuset i Mellansverige för vård av sådana högradigt psykiskt efterblivna, som tillika är svårskötta.

Planläggning av nya sinnessjukhus m. m.

Departementschefen erinrar om att han vid anmälan föregående år av den reviderade generalplanen för sinnessjukvårdens upprustning förklarade sig icke vara beredd att då taga ställning till byggnadskommitténs förslag vare sig i fråga om platsfördelningen eller om vårdavdelningarnas storlek. Förslagen borde i dessa hänseenden överarbetas. Kommittén har nu ifrågasatt om den hittills gängse uppdelningen på avdelningar för lugna, halvroliga och oroliga patienter verkligen är vårdtekniskt befogad. Det har vidare syntts ogörligt att på ett tillfredsställande sätt heräkna vårdbehovet för de olika patientgrupperna. Med hänsyn härtill och då kommittén ansett de för varje kategori lämpade terapeutiska uppgifterna mindre vara beroende av avdelningarnas storlek än av personaltillgång och inre

organisation, förordar kommittén, att vid sjukhusen inrättas vårdavdelningar av enhetlig typ med 30 vårdplatser i varje avdelning. Patienterna skulle emellertid kunna uppdelas i två vårdgrupper om 16 respektive 14 platser. Vidare har bl. a. lokalerna för diagnostik och behandling utökats, särskilt med hänsyn till den öppna vårdens krav. I anslutning härtill har för att möjliggöra en samordning av de nya sinnessjukhusens utformning och planläggning utarbetats ett gemensamt lokalprogram för ett sjukhus med omkring 800 vårdplatser.

I statsrådsprotokollet (s. 3—10) lämnas en närmare redogörelse för kommitténs förslag jämte i ämnet avgivna yttranden. Till denna redogörelse får utskottet hänvisa.

Departementschefen förklarar, att det nya lokalprogrammet såvitt angår vårdavdelningarna synes tillgodose de synpunkter som i detta hänseende framfördes vid 1956 års riksdag. Genom den enhetliga avdelningstypen torde uppnås såväl önskvärd elasticitet i fråga om avdelningarnas storlek som rimliga krav på att tillfredsställande ordna den synnerligen viktiga differentieringen. Framtida förändringar i klienteletts sammansättning torde sålunda, särskilt som möjligheter föreligger att uppdelas avdelningarna på två självständiga vårdgrupper, icke medföra några svårigheter. Vidare måste den enhetliga avdelningstypen komma att medföra en förenkling av planeringsarbetet och därmed en förkortning av byggnadstiden. Ur kostnadssynpunkt ställer sig den nya typen fördelaktig. Platskostnaden, som i propositionen nr 106/1956 för nya platser vid befintliga sjukhus uppskattats till 22 000 kronor enligt prisläget år 1954, beräknas sålunda för nu föreslagna motsvarande platser till mellan 24 300 och 25 500 kronor (bortsett från yttre arbeten). Med hänsyn till inträffad allmän byggnadskostnadsstegring och den högre vårdstandarden i de nya paviljongerna har den beräknade platskostnaden faktiskt minskat. Å andra sidan torde personalbehovet för ett sjukhus med 780 vårdplatser komma att öka från för Gullbernasjukhuset beräknade 284 till 290 under förutsättning att patientfördelningen är densamma. Antalet patienter per befattningshavare skulle därvid minska från 2,75 till 2,68. Ökningen är sålunda förhållandevis obetydlig.

Även i fråga om lokaler för diagnostik och behandling m. m. har i det nu framlagda förslaget beaktats vid 1956 års riksdag framställda synpunkter. I överensstämmelse med vad därvid anförts har sålunda för dessa ändamål beräknats ökade utrymmen, vilket givetvis kommer att medföra en viss ökning av byggnadskostnaderna. I likhet med medicinalstyrelsen, centrala sjukvårdsberedningen och mentalsjukvårdsdelegationen har departementschefen emellertid ansett sig i huvudsak kunna godtaga förslaget i dessa delar. Frågan om undervisningslokalernas omfattning synes dock böra ytterligare utredas. Med det sagda har ställning icke tagits till frågan

om behovet av personal av olika kategorier. Denna fråga anses böra prövas i annat sammanhang.

Beträffande de för sjukhusens driftverkstäder avsedda utrymmena anses lokalprogrammet innebära en betydande överdimensionering. Snickeri- och måleriverkstäderna avses sålunda för vardera 10 arbetsplatser och för mureriarbete skulle anställas 5 man. Departementschefen vill i dessa hänseenden starkt understryka vad centrala sjukvårdsberedningen anfört. Det synes vara tveksamt huruvida sjukhusen i den utsträckning kommittén förutsatt skall vara självförsörjande på alla dessa områden. I stället bör möjligheterna att härför utnyttja entreprenörer på orten närmare utredas. Innan detta skett är departementschefen icke beredd att taga ställning till kommitténs förslag om nytt program för driftverkstäderna vid sinnessjukhusen.

Medicinalstyrelsen har i detta sammanhang även berört frågan om den lämpligaste storleken av ett sinnessjukhus och föreslagit försök med mindre sjukhus om 350—400 vårdplatser i direkt anslutning till ett kroppssjukhus. Departementschefen erinrar om att han vid anmälan föregående år av den reviderade generalplanen framhöll bl. a., att mindre sjukhus borde eftersträvas. I den mån ytterligare platsbehov föreläge, borde detta tillgodoses genom en uppdelning av nya sjukhus, genom till sjukhusen anknutna sekundäravdelningar eller genom anordnande av platser i annan lämplig vårdform. I princip har han således intet att erinra mot förslaget om mindre sjukhus, vilket ju också enligt den gällande generalplanen kommer att prövas i Borås. Såsom kommittén framhållit torde emellertid f. n. saknas underlag för en bedömning av vilket platsantal som ur bl. a. kostnadssynpunkt är lämpligast. Det anses önskvärt, att denna fråga upptages till närmare behandling av byggnadskommittén innan man i övrigt frångår den för nu föreslagna sjukhus avsedda storleksordningen av omkring 800 vårdplatser.

Sinnessjukvårdens organisation i mälarlänen

Även frågan om sinnessjukvårdens organisation i mälarlänen upptogs till behandling vid föregående års riksdag, varvid departementschefen förklarade sig icke beredd att då taga ställning till densamma. Kommitténs nu framlagda förslag innebär, att Västmanlands län, som tidigare avsetts skola tillsammans med Uppsala län bilda ett upptagningsområde, skall utgöra eget upptagningsområde. I stället sammanföres Uppsala län och norra delen av Stockholms län till ett upptagningsområde för Ulleråkers sjukhus. För återstoden av Stockholms län, som skall bilda ett särskilt upptagningsområde, föreslås, i enlighet med vad som förutsattes redan i 1950 års generalplan, att principbeslut nu fattas om inrättande av ett nytt sinnessjukhus, förlagt till mellersta länsdelen. På längre sikt räknar kommittén med

att ytterligare ett för södra länsdelen avsett sjukhus kan komma att erfordras. Frågan om sinnessjukvårdens organisation i Södermanlands län har tills vidare lämnats öppen i avbidan på närmare utredning om den framtida användningen av Sundby sjukhus.

För kommitténs förslag jämte i ämnet avgivna yttranden lämnas en närmare redogörelse i statsrådsprotokollet (s. 10—16), vartill torde få hänvisas.

För egen del kan departementschefen i huvudsak ansluta sig till kommitténs nu framlagda förslag såsom innebärande en rationell lösning av denna organisationsfråga. Detta innebär bl. a., att generalplanen bör kompletteras med ett sinnessjukhus i Västmanlands län. Departementschefen framhåller dock, att platsantalet vid Ulleråkers sjukhus, som i den reviderade generalplanen upptagits till 1 253, då blir för stort och därför bör omprövas. Upptagningsområdets storlek motiverar knappast ett högre vårdplatsantal än 800 à 900, ett antal som även, enligt vad medicinska fakulteten i Uppsala framhållit, torde vara tillräckligt för att tillgodose undervisningens och forskningens intressen. Det hade givetvis varit önskvärt, att också frågan om sinnessjukvårdens organisation i Södermanlands län nu kunnat prövas. I avbidan på utredningen rörande Sundby sjukhus' framtida användning anses nu endast böra uttalas, att länet lämpligen bör utgöra eget upptagningsområde.

Det nya sinnessjukhuset i Stockholms län skulle enligt den reviderade generalplanen omfatta 830 vårdplatser, men har nu föreslagits skolas till 780. Stora svårigheter föreligger att nu bedöma det framtida vårdbehovet inom detta län. Enligt nämnda generalplan uppskattades vårdbehovet i hela länet år 1970 till omkring 1 260 medan landstinget enligt en nyligen företagen utredning funnit 1 667 platser erforderliga, vari dock inräknats även de s. k. lättskötta sinnessjuka. Även om cirka 300 platser kommer att disponeras vid Ulleråkers sjukhus, torde sålunda ett sjukhus om 780 vårdplatser icke komma att bli överdimensionerat. Med hänsyn härtill och då ett högre platsantal icke synes önskvärt ur vårdsynpunkt, anses detsamma kunna tjäna som utgångspunkt för det fortsatta planeringsarbetet. Härvid bör prövas om i sjukhuset skall ingå en klinikavdelning eller om motsvarande platser bör användas för annat ändamål eller utgå. Vidare förordas att sjukhuset, såsom kommittén föreslagit, förläggas till Upplands Väsby på ett av landstinget kostnadsfritt upplåtet markområde i nära anslutning till Löwenströmska lasarettet. En förutsättning härför bör dock vara att lasarettet utbygges i föreslagen omfattning. För ytterligare utredning rörande sinnessjukhusets närmare planläggning och utformning bör anvisas 150 000 kronor. Samråd bör i dessa frågor äga rum med landstinget.

Psykiatriska sjukhuset i Stockholm

Renovering av vårdavdelningar. Kommittén hemställer om anvisande av medel för påbörjande av renovering av vårdavdelningarna vid psykiatriska sjukhuset. Till stöd härför anför kommittén i huvudsak följande.

I sitt betänkande med förslag till generalplan för sinnessjukvårdens tillgodoseende utgick sinnessjukvårdsberedningen ifrån att psykiatriska sjukhuset skulle nedläggas så snart omständigheterna det medgav och att så skulle kunna ske efter högst 10—15 år. Några åtgärder beträffande byggnadsbeståndet utöver löpande underhåll ansåg beredningen icke bli erforderliga under avvecklingsperioden. Även kommittén föreslog i sin reviderade generalplan, att sjukhuset skulle nedläggas.

Utvecklingen inom sinnessjukvården har emellertid visat ett ständigt ökat behov av vårdplatser. Utsikter torde icke finnas att tillgodose detta behov i sådan takt, att en avveckling av psykiatriska sjukhuset blir möjlig inom den tidrymd, som beredningen räknat med. Sjukhuset måste därför med all sannolikhet bibehållas under ytterligare åtminstone 15—20 år.

Trots vidtagna underhållsåtgärder har det icke kunnat undvikas, att sjukhuset under senare år gått mot ett fortskridande förfall och blivit alltmer omodernt. Sjukhusets tillstånd är nu i flera avseenden sådant, att vårdkapaciteten hotar att minska och möjligheterna att kunna upprätthålla en godtagbar vård knappast längre är för handen. Kommittén har därför funnit erforderligt, att åtgärder snarast vidtages för renovering av i första hand vårdavdelningarna vid sjukhuset. Med hänsyn till den såvitt nu kan bedömas korta tid, som sjukhuset kommer att bibehållas, bör dessa åtgärder i möjligaste mån begränsas.

En nyligen företagen upprustning av en vårdavdelning inom sjukhuset har visat, att kostnaderna kan begränsas till omkring 3 300 kronor per vårdplats. Med utgångspunkt härifrån kan den totala kostnaden för vårdavdelningarnas renovering vid nuvarande prisläge beräknas uppgå till omkring 900 000 kronor.

Vad beträffar renoveringsarbetenas utförande synes det, med hänsyn till bl. a. svårigheterna att ordna tillfredsställande evakuering av patienterna, lämpligt, att arbetena ombesörjes av medicinalstyrelsen. De måste alltså utföras under pågående drift och beräknas därför taga en tid av tre år i anspråk.

Departementschefen tillstyrker, att 300 000 kronor anvisas för ändamålet.

Ulleråkers sjukhus i Uppsala

Ombyggnad av norra mansavdelningen. För ombyggnad av flyglarna har 1950—1953 års riksdagar anvisat sammanlagt 3 600 000 kronor. 1954 års riksdag beslöt ombyggnad av återstående del av norra mansavdelningen, nämligen mittpartiet, för en beräknad kostnad av 1 600 000 kronor. För arbetena har för budgetåren 1954/55, 1955/56 och 1956/57 anvisats sammanlagt 1 300 000 kronor. Ifrågavarande ombyggnadsarbeten, som påbörjats under hösten 1955, beräknas bli helt färdigställda under budgetåret 1957/58 för vilket begäres en medelsanvisning av 300 000 kronor.

Upprustning av tvättanläggningen. I sin anslagsframställning för inne-

varande budgetår anförde kommittén i fråga om tvättfrågans lösning vid vissa sjukhus bl. a., att tvättanläggningen vid Ulleråkers sjukhus befann sig i så dåligt skick, att åtgärder till förbättrande av tvätteriet endast med stor tvekan kunde ytterligare uppskjutas. De åtgärder, som bör vidtagas, innefattar installation av mekanisk ventilation i tvätteriets olika lokaler, iordningställande av ändamålsenligare lokaler för in- och utlämning av tvätt, anordnande av tvättmedelsförråd och komplettering av maskinutrustningen med en centrifug och en torktumlare. Därjämte behöver tvätteriet i sin helhet ommålas och uppsnyggas.

Kostnaderna för angivna arbeten har beräknats till sammanlagt 120 000 kronor, vilket belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Ombyggnad av gamla administrationsbyggnaden. Kommittén har föreslagit, att sjukhusets gamla administrationsbyggnad ombygges för bostadsändamål. Till stöd härför anför kommittén.

Sedan den av 1954 års riksdag beslutade nya administrationsbyggnaden vid sjukhuset numera blivit färdigställd, har av sjukhuskontoret m. fl. disponerade lokaler i den gamla administrationsbyggnaden blivit friställda. Då byggnaden enligt föreliggande planer för sjukhusets upprustning beräknas komma att kvarbliva, bör de friställda lokalerna iordningställas för lämpligt ändamål. Eftersom byggnaden redan nu till hälften är utnyttjad för bostadsändamål, finner kommittén mest ändamålsenligt, att byggnaden i sin helhet disponeras för bostäder. I de ledigblivna lokalerna kan inrymmas fem lägenheter, varav en om fem rum och kök, två om vardera tre rum och kök och två om vardera två rum och kök, samt tre vikarierum.

Kostnaderna för bostädernas iordningställande har beräknats till 270 000 kronor. Departementschefen tillstyrker, att detta belopp anvisas för nästa budgetår.

Sundby sjukhus vid Strängnäs

Om- och tillbyggnad av centralköket. Kommittén har föreslagit, att sjukhusets centralkök moderniseras samt till stöd härför anfört i huvudsak följande.

I det expertutlåtande rörande Sundby sjukhus, som bifogades sinnessjukvårdsberedningens år 1950 avgivna betänkande med förslag till generalplan för sinnessjukvårdens tillgodoseende, anfördes beträffande sjukhusets centralkök bl. a., att detta icke varit föremål för några förbättringsåtgärder sedan sjukhusets tillkomst och att detsamma därför vore genomgående otidsenligt och tungarbetat. Lokalerna vore alltför små och mindre lämpligt planlagda, varjämte ventilationsanordningarna vore synnerligen otillfredsställande. Kökets utrustning och inredning vore otillräcklig och motsvarade icke moderna krav. Även kylanordningarna vore otillräckliga. Tillfredsställande omklädnads- och toaletterum för personal saknades. En om- och utbyggnad av köket vore med anledning härav av behovet starkt påkallad.

Sedermåra har från sjukhusets ledning vid ett flertal tillfällen framhållits såsom synnerligen angeläget, att den erforderliga moderniseringen av centralköket måtte komma till utförande. Därjämte har påtalats de stora bristfälligheter, som föreligger i fråga om de sanitära och hygieniska förhållandena vid centralköket.

Kommittén har i fråga om sinnessjukvårdens organisation i mälardalen uttalat bl. a., att kommittén icke kunnat taga ställning till de förändringar i planen för sjukhusets definitiva utformande, som kan bli en följd av ett slutligt ställningstagande i denna fråga, så vitt den avser Södermanlands län. Förhållandena vid sjukhusets centralkök är enligt kommitténs bedömning emellertid så allvariga, att en upprustning av detsamma måste vidtagas, om sjukhuset kommer att bibehållas under längre tid än fem år. Vilken lösning frågan om sinnessjukvårdens framtida organisation i länet än kommer att få, synes man böra räkna med att sjukhuset måste disponeras för sitt nuvarande ändamål under ett avsevärt antal år.

Behovet av ytterligare lokaler i köksbyggnaden föreslås bli tillgodosett dels genom en tillbyggnad i en våning jämte inredd källare och dels genom att vissa i byggnadens mellanvåning belägna personalrum tages i anspråk för ändamålet.

Kostnaderna för den föreslagna om- och tillbyggnaden av centralköket har beräknats till sammanlagt 1 150 000 kronor. Därtill kommer 75 000 kronor för anordnande av provisoriskt kök under byggnadstiden. Sammanlagt erfordras sålunda 1 225 000 kronor för ändamålet. Departementschefen tillstyrker att för nästa budgetår 400 000 kronor anvisas för arbetenas påbörjande.

Vissa yttre arbeten. Med bifall till av Kungl. Maj:t framlagt förslag beslöt 1954 års riksdag (prop. nr 127; riksd. skr. nr 266), att vid Sundby sjukhus skulle uppföras ett bostadshus för ogift personal och två bostadshus för läkare. Dessa byggnader är numera färdigställda. Enligt upprättat förslag beräknas kostnaderna för erforderliga planerings- och planeringsarbeten till 26 000 kronor. Departementschefen föreslår, att 20 000 kronor anvisas för nästa budgetår.

Birgittas sjukhus i Vadstena

Uppförande av paviljong C IV. Med bifall till av Kungl. Maj:t framlagt förslag beslöt 1956 års riksdag (prop. nr 106; riksd. skr. nr 285), att vid sjukhuset skulle uppföras en vårdpaviljong C IV (numera benämnd M 4) för oroliga manliga patienter för en beräknad kostnad av högst 1 420 000 kronor.

Genom beslut den 7 juni 1956 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att låta uppföra vårdpaviljongen och bemyndigade styrelsen att för arbetenas påbörjande disponera 700 000 kronor för budgetåret 1956/57.

Då byggnaden beräknas bli helt färdigställd under budgetåret 1957/58, anses återstoden, 720 000 kronor, böra anvisas för nästa budgetår.

Utvidgning av verkstadsbyggnad. Kommittén hemställer, att för påbörjande av den i propositionen nr 106/1956 såsom beredskapsarbete föreslagna utvidgningen av sjukhusets verkstadsbyggnad måtte för nästa budgetår anvisas 475 000 kronor.

Departementschefen kan icke tillstyrka detta.

Installation av hissar i paviljongerna D I och D II. För utförande av den i propositionen nr 106/1956 såsom beredskapsarbete föreslagna installationen av hissar i sjukhusets vårdpaviljonger D I och D II — numera benämnda K 1 och K 2 — begäres för nästa budgetår 75 000 kronor.

Uppförande av nya vårdpaviljonger. Kommittén föreslår, att vid sjukhuset uppföres tre vårdpaviljonger för huvudsakligen olika kategorier av ålderspsykosor samt anför till stöd härför bland annat.

I sitt år 1950 avgivna betänkande med förslag till generalplan för sinnessjukvårdens tillgodoseende räknade sinnessjukvårdsberedningen med att Birgittas sjukhus skulle få en storleksordning, som motsvarade omkring 730 platser. Hittills beslutade och färdigställda nya paviljonger vid sjukhuset inrymmer 740 vårdplatser. Sedan beredningen framlade sin plan, har utvecklingen inom sinnessjukvården visat, att vårdplatsbehovet icke kan tillgodoses inom den ram, som beredningen förutsatt. En av kommittén år 1954 företagen prognosberäkning av vårdplatsbehovet har sålunda utvisat, att platsbehovet inom upptagningsområdet för Birgittas sjukhus år 1970 kan beräknas till nära 1 200 vårdplatser. Kommittén förordade emellertid i sitt förslag till reviderad generalplan en utbyggnad intill 1 016 vårdplatser. Av dessa förutsattes 932 förlagda till huvudsjukhuset och 84 till sekundäravdelningen i Hammar. Utöver redan beslutade eller uppförda vårdplatser återstår sålunda enligt kommitténs förslag ytterligare 192 platser.

För den avsedda gruppen patienter har vid andra sjukhus tidigare uppförts vårdavdelningar, som omfattar 48 platser, inrättade som dubbelavdelningar. I den reviderade generalplanen har kommittén räknat med att vid sjukhuset skall inrättas fyra avdelningar av denna typ, alltså med tillhoppa (4×48) 192 platser.

Under arbetet med utformningen av beslutade nya sjukhus har kommittén närmare prövat bl. a., vilken storleksordning vårdavdelningarna lämpligen bör ha. Det har varit ett önskemål att åstadkomma en avdelningstyp, som är lämpad för vård av alla kategorier patienter inom ett sinnessjukhus. Företagna utredningar har givit vid handen, att platsantalet vid en sådan avdelning, uppdelad på två vårdgrupper, icke bör överstiga 30. Kommittén räknar med att vårdavdelningar av denna storleksordning framdeles kommer att regelmässigt uppföras vid nya sjukhus och i största möjliga utsträckning även vid utbyggnad av befintliga sjukhus. Med hänsyn härtill har kommittén funnit, att i stället för tidigare planerade avdelningar om 48 platser vid Birgittas sjukhus bör inrättas sex vårdavdelningar, vardera om 30 platser och uppdelad på två vårdgrupper. Ur arkitektonisk synpunkt har det vid sjukhuset befunnits önskvärt att icke uppföra byggnader högre än i två våningar. Av denna anledning bör de nya vårdavdelningarna inrymmas i tre tvåvåningspaviljonger. Av dessa avses två disponeras för kvinnliga patienter och en för manliga.

Kostnaderna för uppförande av vårdpaviljongerna har beräknats till sammanlagt 4 800 000 kronor, varav för själva byggnaderna 4 380 000 kronor och för yttre arbeten samt väg- och planeringsarbeten 420 000 kronor. För nästa budgetår föreslås anvisat 600 000 kronor för arbetenas påbörjande.

Modernisering av vissa bostadshus. I bostadsbeståndet vid Birgittas sjukhus ingår bl. a. tre stycken för gift personal avsedda bostadshus, som är belägna å det s. k. Triangelområdet, skilt från sjukhusets egentliga område. Byggnaderna är uppförda av trä i två våningar och inrymmer vardera fyra lägenheter om två rum och kök. Bostadshusen kan ur byggnadsteknisk synpunkt anses vara i ett förhållandevis gott skick, men är omoderna. Centralvärmeledning finns icke och lägenheterna saknar badrum. Det föreslås, att i källaren till varje byggnad anordnas två badrum, ettvarvt avsett att utnyttjas av två hyresgäster gemensamt, samt anordnande av centralvärmeledning och iordningställande av en maskinellt utrustad tvättstuga med torkrum och mangelrum i källarvåningen till en av byggnaderna. Kostnaderna för bostadshusens modernisering enligt detta alternativ har beräknats till 300 000 kronor. Detta belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Anordnande av sopförbränningsugn i panncentralen och utökning av denna m. m. Kommittén hemställer — med hänsyn till det av kommittén i det föregående framlagda förslaget om uppförande av tre nya vårdpaviljonger vid sjukhuset — att en utökning av panncentralen vid sjukhuset nu måtte komma till stånd samt anför vidare i huvudsak följande.

Tidigare har förutsatts, att det ökade värmebehovet skulle tillgodoses genom att befintliga varmvattenpannor utbytes mot större sådana. Närmare utredning har emellertid visat, att de gamla pannorna lämpligen bör bibehållas och att den erforderliga utökningen av panncentralen bör ske genom installation av ytterligare en varmvattenpanna. Härför erfordras en mindre tillbyggnad av panncentralens byggnad. I överensstämmelse med tidigare beslutad övergång till oljeeldning vid panncentralen bör den nya pannan förses med anordningar för sådan eldning. Kostnaderna för panna, oljeeldningsaggregat samt byggnads- och rörledningsarbeten har beräknats till sammanlagt 210 000 kronor.

Kostnaden för den föreslagna sopförbränningsugnen har beräknats till 25 000 kronor.

I den s. k. B-paviljongen inom det nya sjukhusområdet finnes en till den centrala värmeledningen hörande undercentral för distribution av värme till närbelägna bostäder för läkare och intendent. De till centralen hörande pumparna är förslitna och behöver utbytas. Kostnaden härför uppgår till 8 000 kronor.

Den gamla mansavdelningen vid sjukhuset, som är belägen på långt avstånd från sjukhusets nya del, är försedd med egen värmecentral. Anläggningen för varmvattenberedning är i dåligt skick, varför provisoriska anordningar måst vidtagas för att tillgodose varmvattenbehovet. För att

säkerställa försörjningen av varmvatten måste en ny beredare installeras. Kostnaderna för denna jämte cirkulationspump och rörledningsarbeten har beräknats till 22 000 kronor.

Sammanlagt erfordras sålunda 265 000 kronor, vilket belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Västra Ny sjukhus i Motala

Uppförande av ny verkstadsbyggnad. Sedan sjukhusets verkstadsbyggnad i januari 1954 nedbrunnit har kommittén låtit utarbeta förslag till nybyggnad för ändamålet. Byggnaden beräknas inrymma verkstäder för skomakeri, sadelmakeri, måleri och skrädderi jämte sysal. Till byggnaden har även förlagts vissa expeditjonsrum och ett mindre förråd för el- och maskinmateriel. De i den tidigare verkstadsbyggnaden inrymda förrådslokalerna har överflyttats till sjukhusets ekonomibyggnad.

Kostnaderna för nybyggnaden har beräknats till 565 000 kronor. Detta belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Uppförande av personalbostäder. Några hyresbostäder finnes icke att tillgå inom rimligt avstånd från sjukhuset. Så gott som samtliga befattningshavare vid sjukhuset måste beredas bostäder genom sjukhusets egen försorg. Då man måste räkna med att personal icke kan nytillsättas utan att kunna anvisas bostäder, har kommittén ansett angeläget att i första hand ett antal familjebostäder tillskapas. Tills vidare bör enligt kommitténs mening fyra sådana bostäder uppföras.

De nya bostadslägenheterna avses förläggas i ett källarlöst radhus. Lägenheterna omfattar vardera tre rum och kök med en lägenhetsyta om cirka 69 m². Kostnaderna för det föreslagna radhuset har beräknats till 290 000 kronor. Detta belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

S:t Sigfrids sjukhus i Växjö

Uppförande av vårdpaviljongerna 57 och 58. 1955 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras vårdpaviljongerna 57 och 58 för en beräknad kostnad av sammanlagt högst 2 590 000 kronor, samt anvisade 100 000 kronor för ändamålet. 1956 års riksdag anvisade 1 500 000 kronor för arbetenas påbörjande och fortsättande. Arbetet med uppförandet av ifrågavarande paviljonger beräknas kunna igångsättas i början av år 1957 och kunna slutföras under budgetåret 1957/58. Återstoden av den beräknade kostnaden, 990 000 kronor, föreslås anvisad för nästa budgetår.

Uppförande av vårdpaviljong 59. 1956 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras en vårdpaviljong 59, avsedd för oroliga manliga pa-

tienter, för en beräknad kostnad av 1 350 000 kronor, samt anvisade 100 000 kronor för förberedande arbeten. Då arbetet med uppförande av ifrågavarande paviljong beräknas bli påbörjat ungefär ett år efter igångsättandet av arbetena för uppförande av paviljongerna M 57 och K 58 föreslås för nästa budgetår anvisat 600 000 kronor.

Anslutning av sjukhusets avlopp till Växjö stads ledningsnät. Kommittén förordar, att en anslutning till stadens avloppsnät kommer till stånd. Kommittén anför härom följande.

Inom sjukhuset finns separata avloppsledningar för regnvatten och spillvatten. Spillvattnet renas i en under åren 1935 och 1936 utförd reningsanläggning vid sjukhuset, varefter det renade vattnet utsläppes i sjön Trummen. Reningsverket befinner sig i mindre gott skick, varför en renovering av detsamma är nödvändig. Kostnaderna härför har uppskattats till omkring 100 000 kronor.

Växjö stad, som uppfört ett reningsverk för s. k. höggradig rening, har för anslutning till detta av stadens östra delar framdragit en avloppsledning över ett till sjukhuset tidigare hörande markområde, som staden enligt nyligen träffat avtal med medicinalstyrelsen förvärvat. I förvärvet ingick å området befintliga byggnader, bland dem en äldre mangårdsbyggnad, kallad Kampagården. Goda möjligheter har härigenom skapats att ansluta även sjukhusets avloppssystem till stadens ledningsnät och reningsverk. Med anledning härav har kommittén låtit utreda de ekonomiska betingelserna för en sådan anslutning. Därvid har framkommit att de årliga kostnaderna för avloppsvattnets avledande och rening via stadens avloppssystem blir cirka 3 000 kronor högre än om sjukhusets reningsverk upprustas och bibehålles. Oaktat denna ökning av årskostnaden anser sig kommittén böra förorda, att en anslutning till stadens avloppsnät kommer till stånd. Fördelarna av att sjön Trummen befrias från sjukhusets spillvatten bör nämligen enligt kommitténs mening tillmätas sådant värde, att de måste anses väl uppväga den uppkommande förhållandevis ringa merkostnaden. Ett sådant bedömande anser kommittén också ligga i linje med numera gängse strävanden från det allmännas sida att söka åstadkomma förbättrade hygieniska förhållanden i sjöar och vattendrag.

På anförda skäl har kommittén i samband med överläggningar med Växjö stad angående bl. a. ovannämnda förvärv upptagit förhandlingar med staden om villkoren för en anslutning av sjukhusets avlopp till stadens ledningsnät. Kommittén har därvid kunnat utverka en kostnadsfri sådan anslutning och med staden träffat ett preliminärt avtal i saken.

Avtalet finnes intaget å sidorna 25 och 26 i propositionen, vartill torde få hänvisas.

Kommittén framhåller, att för den avtalade anslutningens genomförande erfordras vissa åtgärder beträffande sjukhusets avloppsanordningar. Av anläggningarna vid det befintliga reningsverket skall endast renskskärare och pumpverk bibehållas. Verkets övriga anläggningar kommer att nedläggas. För spillvattnets överförande erfordras, att en förbindelseledning anlägges mellan reningsverket och den punkt i stadens ledningsnät, där

anslutningen sker. Kostnaderna för nu angivna arbeten har beräknats till 70 000 kronor.

1955 års riksdag anvisade sammanlagt 390 000 kronor för en ombyggnad av »Kampagården». I medelsbeloppet hade inräknats bl. a. 60 000 kronor för anläggande av en huvudavloppsledning från byggnaden, avsedd att ingå som en första etapp i en framtida anslutning av hela sjukhuset till stadens avloppsnät.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 16 februari 1956 uttalade kommittén, att den beslutade ombyggnaden av »Kampagården» icke borde komma till utförande, och hemställde, att de för själva ombyggnaden beräknade medlen i stället finge tagas i anspråk för uppförande av två bostadshus i omedelbar närhet av gården, avsedda för respektive en överläkare och intendent vid sjukhuset. Då det vid denna tid icke kunde förutses, om och när sjukhusets anslutning till stadens avloppssystem komme att ske, avsågs bostadshusen skola anslutas till sjukhusets eget avloppsnät. Avloppets ordnande förutsattes kunna ske med anlitanande av därför erforderligt belopp av de för anläggande av huvudavloppsledningen till området i fråga anvisade medlen 60 000 kronor. Eventuellt återstående belopp borde reserveras för hela sjukhusets anslutning till stadens avloppsnät.

Ett av Kungl. Maj:t för 1956 års riksdag framlagt förslag i överensstämmelse med kommitténs hemställan vann riksdagens bifall.

Genom beslut den 7 juni 1956 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att låta uppföra ifrågavarande bostadshus.

Kommittén föreslår, att ifrågavarande belopp om 60 000 kronor får tagas i anspråk i första hand för anläggande av servisleddningar från bostadshusen till den förbindelseledning, som erfordras för anslutningen. Kostnaden uppskattas till 5 000 kronor. Det av medlen återstående beloppet (60 000 — 5 000) 55 000 kronor torde i överensstämmelse med avsett ändamål böra disponeras för utförande av de angivna, till 70 000 kronor kostnadsberäknade arbeten, som krävs för att i övrigt genomföra sjukhusets anslutning till stadens avloppssystem. För detta ändamål skulle sålunda erfordras ytterligare 15 000 kronor.

Det mellan kommittén och Växjö stads drätselkammare preliminärt slutna avtalet om anslutning av S:t Sigfrids sjukhus till stadens avloppssystem anser sig departementschefen kunna biträda. För anslutningens genomförande bör anvisas 15 000 kronor.

Installation av oljeeldning i gamla panncentralen. 1952 års riksdag beslöt uppförande av en ny panncentral vid sjukhuset. Denna skulle utrustas med högtrycksångpannor för att tillgodose behovet av ånga för tvättanläggningen vid sjukhuset.

Kommittén erinrar om att en ny centraltvättanläggning i Karlskrona, som beräknas bli färdig under hösten 1957, även kommer att tillgodose

tvättbehovet vid bl. a. S:t Sigfrids sjukhus. På grund härav kan enligt kommittén något behov av de föreslagna högtrycksångpannorna numera icke anses föreligga. För tillgodoseende av det framtida ångbehovet vid sjukhuset, närmast för dess centralkök, anser kommittén till fyllest, att den nya panncentralen utrustas med lågtrycksångpannor. Kostnaden beräknas till 65 000 kronor, vilket belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

S:t Gertruds sjukhus i Västervik

Uppförande av två vårdpaviljonger. 1955 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras två nya vårdpaviljonger för en beräknad kostnad av sammanlagt högst 2 330 000 kronor, samt anvisade 100 000 kronor för ändamålet. 1956 års riksdag anvisade ytterligare 857 000 kronor. Kommittén, som ansett sig böra ompröva den tidigare planläggningen av paviljongerna, uppskattar nu kostnaderna till 2 700 000 kronor. Då arbetet med uppförandet beräknas bli påbörjat under första kvartalet 1957, föreslås skola anvisas ytterligare 1 300 000 kronor.

Anordningar för tillförsel av råvatten till vattenverket m. m. 1956 års riksdag beslöt, att anordningar för tillförsel av råvatten till sjukhusets vattenverk m. m. skulle vidtagas för en beräknad kostnad av 540 000 kronor, samt anvisade för budgetåret 1956/57 ett belopp av 250 000 kronor för ändamålet. Då arbetet beräknas bli påbörjat under första halvåret 1957 och kommer att helt färdigställas under budgetåret 1957/58, begäres nu återstoden av den beräknade kostnaden, 290 000 kronor.

Anslutning av vissa vårdpaviljonger till sjukhusets centrala värme- och varmvattensystem. Kommittén framhåller att vissa vårdpaviljonger, som nu är försedda med egna värme- och varmvattenpannor, bör anslutas till den nya gemensamma panncentralen. Kostnaderna för av kommittén förordade arbeten beräknas till 740 000 kronor. För arbetenas påbörjande föreslås ett belopp av 400 000 kronor anvisat för nästa budgetår.

S:t Olofs sjukhus i Visby

Uppförande av vårdpaviljong. 1956 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras en vårdpaviljong, avsedd för akut sjuka och lättskötta vårdfall, för en beräknad kostnad av 1 475 000 kronor, samt anvisade 700 000 kronor för ändamålet. Då arbetet med uppförande av ifrågavarande vårdpaviljong beräknas bli påbörjat under första halvåret 1957 och vara helt slutfört under budgetåret 1957/58 hemställs, att återstoden av den beräknade kostnaden, 775 000 kronor, anvisas för nästa budgetår.

Gullberna sjukhus i Karlskrona

Uppförande av ekonomibyggnader och vårdpaviljonger m. m. 1952 års riksdag beslöt, att i Karlskrona skulle uppföras ett nytt sinnessjukhus för en beräknad kostnad av högst 27 000 000 kronor, kostnaderna för personalbostäder och arbetsterapibyggnad ej inräknade. Hittills har för ändamålet anvisats sammanlagt 26 000 000 kronor. Då arbetena beräknas bli i huvudsak färdigställda under budgetåret 1957/58, begäres nu återstoden av den beräknade kostnaden, 1 000 000 kronor.

Uppförande av byggnad för arbetsterapi och sysselsättning. 1956 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras byggnad för arbetsterapi och sysselsättning för en beräknad kostnad av 2 220 000 kronor, samt anvisade ett belopp av 1 000 000 kronor för arbetenas påbörjande. Då arbetena med uppförandet av ifrågavarande byggnad beräknas bli påbörjade under första halvåret 1957 och helt färdigställda under budgetåret 1957/58, hemställas att återstoden av den beräknade kostnaden, 1 220 000 kronor, anvisas för nästa budgetår.

Ersättning till Karlskrona stad för anläggande av reningsverk. I § 9 av det mellan Kronan och Karlskrona stad år 1951 slutna avtalet om överlåtelse till Kronan av Gullbernahultsområdet stadgas, att Kronan skulle bidra till kostnaderna för anläggandet av ett reningsverk vid f. d. Sunna hållplats med 100 000 kronor, vilket belopp skulle utbetalas till staden, när reningsverket vore färdigställt. Erforderlig tryckledning från sjukhusområdet till reningsverket skulle enligt avtalet anläggas och underhållas av Kronan. I avtalet stadgades vidare, att, därest reningsverket förlades närmare sjukhusområdet än nyss angivits, skulle Kronan — utöver nämnda belopp — bidra till kostnaderna för verkets anläggande med ett belopp, motsvarande minskningen i anläggningskostnaderna för tryckledningen.

1954 års riksdag beslöt anvisa ett belopp av 100 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Kronans andel i kostnaderna för reningsverkets anläggande beräknas nu uppgå till 193 000 kronor. För nästa budgetår föreslås därför anvisande av 93 000 kronor.

S:t Lars' sjukhus i Lund

Ombyggnad av vårdpaviljong nr 42 samt anordnande av arbetsterapilokaler m. m. 1955 års riksdag beslöt ombyggnad av vårdpaviljong nr 42 samt anordnande av arbetsterapilokaler m. m. vid sjukhuset för en beräknad kostnad av sammanlagt högst 2 260 000 kronor.

För ifrågavarande byggnadsarbeten har hittills anvisats sammanlagt 1 710 000 kronor. Arbetet med anordnande av arbetsterapilokalerna påbör-

jades under hösten 1955 och är nu i huvudsak färdigställt. Ombyggnaden av paviljongen — numera benämnd K 42 — beräknas bli påbörjad under andra halvåret 1956 och bli helt färdigställd under budgetåret 1957/58. Återstoden av den beräknade kostnaden, 550 000 kronor, föreslås anvisad för nästa budgetår.

Modernisering av personalbostäder. För genomförande av den i propositionen nr 124/1953 såsom beredskapsarbete föreslagna moderniseringen av de för gift personal avsedda bostadshusen 61—67 vid sjukhuset — för vilket ändamål 1956 års riksdag anvisat 300 000 kronor — föreslås för nästa budgetår skola anvisas 400 000 kronor för arbetenas påbörjande.

Ombyggnad av vårdpaviljong nr 45. 1956 års riksdag beslöt att vårdpaviljong 45 vid sjukhuset skulle ombyggas för en beräknad kostnad av 1 800 000 kronor, samt anvisade 300 000 kronor för ändamålet. Då ombyggnaden av vårdpaviljongen — numera benämnd M 45 — beräknas bli påbörjad under nästkommande höst hemställs att för nästa budgetår anvisas ytterligare 500 000 kronor för arbetets bedrivande.

Uppförande av byggnad för arbetsterapi m. m. 1955 års riksdag beslöt, att den förutvarande tvättinrättningen vid sjukhuset skulle ombyggas till arbetsterapilokaler m. m.

Kommittén erinrar om att dessa lokaler vore avsedda att ersätta de i vindsvåningen till paviljong 42 belägna arbetsterapilokaler, som skulle utgå vid en framtida ombyggnad av sjukhusets paviljonger, och att ifrågasvarande ombyggnad av tvättinrättningen nu kommit till utförande. Kommittén framhåller, att kommittén avser att framlägga förslag om en fortsatt successiv ombyggnad av samtliga de paviljonger, som förutsattes komma att bibehållas. I paviljongerna inrymda arbetsterapilokaler beräknas därvid komma att tagas i anspråk för annat ändamål. Det är därför enligt kommittén av vikt, att ersättningslokaler för dessa snarast uppföres. Enligt gällande generalplan skall behovet av arbetsterapilokaler vid sjukhuset tillgodoses genom två nybyggnader. En av kommittén i samråd med sjukhusets ledning företagen utredning har emellertid visat, att det är lämpligare att sammanföra all sjukhusets terapiverksamhet till en byggnad. De i gamla tvättbyggnaden iordningställda arbetsterapilokalerna skulle dock bibehållas tills vidare.

Enligt kommitténs förslag skulle arbetsterapibyggnaden uppföras i en våning jämte souterrängvåning och inrymma samtliga de arbetslokaler jämte biutrymmen, som numera anses erforderliga för ifrågasvarande verksamhet. Därutöver skulle i byggnaden inrymmas patientbibliotek samt lokaler för patienternas klubbverksamhet och förråd. Då byggnaden skulle få ett centralt läge inom sjukhuset, har kommittén ansett det lämpligt att dit

förlägga även väntsal för busstrafikanter samt kiosk och kafélokaler för besökande och patienter.

Kostnaderna för den föreslagna byggnaden jämte rivning av en gammal ångpannebyggnad, som ligger på platsen för den avsedda byggnaden, har beräknats till 1 780 000 kronor, varav för yttre ledningar, planeringsarbeten och omläggning av befintlig kulvert 41 000 kronor. För nästa budgetår föreslås 400 000 kronor skola anvisas för byggnadsarbetenas påbörjande.

Uppförande av byggnad för garage, brandredskap och förråd. Kommittén föreslår uppförande av en ny garagebyggnad, där även brandredskap och vissa förråd kan inrymmas. Kostnaden för den nya garagebyggnaden — inklusive rivningskostnader — har beräknats till 225 000 kronor. Kommittén hemställer, att detta belopp måtte anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen förordar, att arbetet upptages såsom sysselsättningsarbete.

S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg

Ombyggnad av administrationsbyggnaden. 1956 års riksdag beslöt, att administrationsbyggnaden vid sjukhuset skulle ombyggas för en beräknad kostnad av 875 000 kronor samt anvisade 300 000 kronor för ändamålet.

Kommittén har i anslutning till verkställda utredningar rörande behovet av lokaler för diagnostik och behandling i nya sinnessjukhus omprövat det framlagda ombyggnadsförslaget. För att det lokalbehov, som förordats för nya sjukhus, skall kunna i huvudsak tillgodoses även vid S:ta Maria sjukhus erfordras enligt kommittén en väsentlig utökning av det tidigare programmet. Enligt verkställd beräkning kommer det reviderade ombyggnadsförslagets utförande att kosta sammanlagt 1 200 000 kronor, vilket belopp överstiger kostnaden för det tidigare förslaget med 325 000 kronor. I denna merkostnad ingår omkring 75 000 kronor, som är att hänföra till inträffade byggnadskostnadsstegringar efter tidpunkten för framläggandet av det ursprungliga förslaget.

Ombyggnadsarbetet beräknas bli påbörjat under första halvåret 1957. För nästa budgetår föreslås anvisat ytterligare 600 000 kronor.

Ombyggnad av paviljong 5. 1956 års riksdag beslöt ombyggnad av paviljong 5 vid sjukhuset — numera benämnd K 5 — för en kostnad av högst 720 000 kronor och anvisade för ändamålet detta belopp för budgetåret 1956/57.

Under den fortsatta bearbetningen av ombyggnadsförslaget har det befunnits önskvärt att närmare anpassa vårdavdelningarnas utformning och utrustning till den standard, som kommittén ansett böra gälla för nya sinnessjukhus. Vidare har krav framställts på en modernisering och för-

bättring av vissa i paviljongen inrymda personalbostäder. Förändringarna inom vårdavdelningarna avser i huvudsak utökad sanitär utrustning och iordningställande av omklädnadsrum för patienter.

Sammanlagda kostnaden för de arbeten, som nu föreslås bli utförda utöver det tidigare framlagda ombyggnadsförslaget, uppgår till 365 000 kronor. Detta belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Anslutning av vissa personalbostadshus till panncentralen. För den i propositionen nr 123/1955 såsom beredskapsarbete föreslagna anslutningen av vissa personalbostadshus till sjukhusets panncentral föreslås för nästa budgetår skola anvisas 335 000 kronor.

Uppförande av ny byggnad för arbetsterapi. Kommittén föreslår, att en ny byggnad för arbetsterapi uppföres samt anför till stöd härför följande.

Arbetsterapilokalerna vid sjukhuset är för närvarande förlagda dels till en friliggande, för manliga patienter avsedd byggnad och dels till vårdpaviljongen K 3. Lokalerna i angivna paviljong disponeras av kvinnliga patienter. Enligt föreliggande generalplan för sjukhusets upprustning beräknas arbetssalarna i vårdpaviljongen komma att tagas i anspråk för vårdavdelningar. För att möjliggöra vårdpaviljongens upprustning och modernisering måste ersättningslokaler alltså anskaffas för terapilokalerna. Dessa lokaler föreslås förlagda i en nybyggnad i nära anslutning till den befintliga arbetsterapibyggnaden för män. Därigenom kan en ur många synpunkter önskvärd centralisering av terapiverksamheten vid sjukhuset åstadkommas. Inom nybyggnaden behöver utrymme beredas för vävning, sömnad, korgmakeri, drejning och modellering samt allmän sysselsättning. Vad angår lokalerna för vävning bör dessa få sådan storlek, att dylik verksamhet även för manliga patienter kan förläggas till desamma. En samordning av vävsalar för män och för kvinnor har nämligen visat sig vara utrymmesbesparande samt rationell ur drifts- och övervakningssynpunkt. De lokaler för vävning, som härigenom frigöres i den befintliga arbetsterapibyggnaden för män, förutsättes bli disponerade för en utökning av övriga arbetsterapi-grenar inom den manliga avdelningen för patienternas hobbyverksamhet samt för den vid sjukhuset bedrivna socioterapeutiska verksamheten.

Den föreslagna byggnaden innehåller förutom arbetsterapilokaler erforderliga biutrymmen såsom rökrum och sjukrum för patienter, expeditioner och lunchrum för personal, kapprum, förråd och toaletter m. m. Byggnaden föreslås uppförd i två våningar utan källare.

Kostnaderna för byggnadsarbetena har beräknats till sammanlagt 1 130 000 kronor, varav för själva byggnaden 1 040 000 kronor och för yttre ledningar och planeringsarbeten 90 000 kronor. För nästa budgetår föreslås anvisat 100 000 kronor för byggnadens fortsatta projektering och vidtagande av vissa förberedande yttre arbeten.

Uppförande av byggnad för undervisningslokaler m. m. Kommittén föreslår, att en byggnad för undervisningslokaler m. m. uppföres samt anför till stöd härför i huvudsak följande.

Enligt av statsmakterna år 1954 i princip godkänd utbildningsplan för sjukvårdspersonalen vid statens sinnessjukhus har till bl. a. S:ta Maria sjukhus förlagts en utbildningscentral för personalens lägre utbildning. Utbildningen vid centralen omfattar dels en teoretisk del om 2 månader, dels en praktisk del om 4 månader.

Under den teoretiska delen är eleverna förlagda till S:ta Maria sjukhus. Då nya elevgrupper mottages varannan månad pågår undervisningen kontinuerligt. Den har hittills bedrivits i provisoriska, icke ändamålsenliga lokaler.

För att tillgodose sålunda föreliggande lokalbehov vid sjukhuset, har kommittén funnit erforderligt att uppföra en byggnad, inrymmande för undervisningsverksamheten erforderliga lokaler. Dessa bör omfatta instruktionsrum med för demonstrationsändamål avsedd, till vårdavdelningar hörande utrustning. Vidare erfordras lärosalar för teoretisk undervisning, samlingsrum, förrådslokaler för undervisningsmateriel samt expeditjonsrum jämte erforderliga toalett- och andra biutrymmen.

I kursverksamheten skall ingå gymnastiklektioner, för vilka lokalbehovet även bör tillgodoses. Kommittén har funnit lämpligt att vid lösningen av denna fråga även beakta behovet av lokaler för den rörelseterapi, som numera allmänt anses erforderlig för patienternas vård.

Undervisningslokalerna avses bli förlagda i en envåningsbyggnad. Salen för rörelseterapi avses uppförd i direkt anslutning till undervisningslokalerna.

Kostnaderna för ifrågavarande byggnadsföretag har beräknats till sammanlagt 545 000 kronor, varav för själva byggnaden 480 000 kronor och för yttre ledningar och arbeten 65 000 kronor. Kommittén hemställer, att 300 000 kronor anvisas för nästa budgetår för arbetenas påbörjande.

Departementschefen tillstyrker, att sagda belopp anvisas. Innan medlen ställes till förfogande av Kungl. Maj:t anses dock böra prövas om ej lokaler för undervisning kan ordnas i befintlig byggnad.

Ombyggnad av omklädningsrum för tvättpersonal. För ombyggande av omklädningsrummen för tvättpersonal föreslås anvisat 30 000 kronor.

Uppförande av byggnad för försäljningskiosk och serveringslokal. Enligt vad statens sjukhusutredning anfört i sitt år 1948 avgivna betänkande bör vid sinnessjukhusen finnas försäljningskiosk, kombinerad med lokaler för servering. Kommittén har i uppgjorda program för nya sjukhus inräknat detta lokalbehov. Vid S:ta Maria sjukhus, som är ett av de största statliga sinnessjukhusen, saknas dylika lokaler helt. Kostnaden för en byggnad för ändamålet beräknas till 80 000 kronor. Detta belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Utbyte av pannor i sjukhusets panncentral m. m. Sjukhusets panncentral omfattar tre högtrycksångpannor och två lågtrycksångpannor. Av pannorna är endast en högtrycksångpanna, som installerades år 1952, i gott stånd. Övriga pannor, som insattes åren 1925—1926, befinner sig samtliga i

dåligt skick. Behov föreligger att i första hand utbyta de båda lågtrycksångpannorna, som därvid bör ersättas med varmvattenpannor. Kostnaderna för föreslagna pannor och värmeväxlare samt erforderliga rörlednings- och byggnadsarbeten samt elektriska arbeten har beräknats till 475 000 kronor.

Vid bifall till förslaget om uppförande av byggnader för undervisningsändamål och arbetsterapi erfordras att vissa till sjukhusets värmeledningssystem hörande huvudledningar från panncentralen utbytes, nämligen en ledning till paviljong K 5 och en ledning till verkstads- och garagebyggnaden. Kostnaderna för dessa ledningar med armatur samt erforderliga schaktnings- och återfyllnadsarbeten har beräknats till 225 000 kronor.

Sammanlagda kostnaden uppgår sålunda till 700 000 kronor, varav 350 000 kronor föreslås anvisat för nästa budgetår.

S:t Jörgens sjukhus i Göteborg

Uppförande av vårdpaviljong 1. 1955 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras en vårdpaviljong för en beräknad kostnad av högst 2 815 000 kronor. Hittills har för ändamålet anvisats 1 900 000 kronor. Återstoden, 915 000 kronor, föreslås skola anvisas för nästa budgetår.

Uppförande av paviljongerna 2 och 3. 1956 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras vårdpaviljongerna 2 och 3 för en beräknad kostnad av sammanlagt 3 500 000 kronor samt anvisade 800 000 kronor för ändamålet.

Kommittén har efter samråd med mentalsjukvårdsdelegationen låtit upprätta förslag till två nya vårdpaviljonger, vardera i två våningar och inrymmande två vårdavdelningar, envar med 30 platser, fördelade å två vårdgrupper om 16 respektive 14 platser. I den ursprungliga planläggningen räknades med 136 vårdplatser, medan den nu förordade innefattar 120. Kostnaderna för de nya vårdpaviljongernas uppförande har beräknats till 3 570 000 kronor eller 70 000 kronor högre än enligt tidigare förslag.

Arbetena beräknas kunna igångsättas under första halvåret 1958. Kommittén hemställer, att för nästa budgetår måtte anvisas 300 000 kronor för arbetenas bedrivande. För att möjliggöra en forcering av arbetena förordar departementschefen därutöver ytterligare 300 000 kronor.

Uppförande av vattentorn m. m. 1956 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras ett vattentorn m. m. för en beräknad kostnad av 543 000 kronor samt anvisade 250 000 kronor för ändamålet.

Arbetena beräknas bli igångsatta i början av år 1957 och kan helt färdigställas under budgetåret 1957/58. För nästa budgetår föreslås skola anvisas återstoden av den beräknade kostnaden, 293 000 kronor.

Uppförande av nya byggnader för administration och medicinskt centrum samt samlingssal m. m. Kommittén föreslår, att vid sjukhuset uppföres nya byggnader för administration och medicinskt centrum samt samlingssal m. m. Till stöd för detta förslag anför kommittén.

Sjukhusets nuvarande administration är förlagd till en mindre tvåvåningsbyggnad, som är i sådant tekniskt skick, att den icke lämpligen bör bibehållas. Den är dessutom så belägen, att den måste rivas för att sjukhusets utbyggande skall kunna genomföras enligt den uppgjorda planen. Även de medicinska behandlingslokalerna är med något undantag inrymda i en tvåvåningsbyggnad, som därutöver innehåller lokaler för rättspsykiatrisk undersökningsstation samt vissa bostäder och förråd. Denna byggnad avses skola bibehållas, varvid behandlingslokalerna iordningställas för sjukhusets undervisningsverksamhet samt såsom bostadsrum för ogift personal. Övriga i byggnaden befintliga lokaler beräknas icke bli föremål för ändring.

Den erforderliga nybyggnaden för sjukhusets administration och medicinska centrum skall inrymma — förutom samtliga de lokaler, som numera anses böra ingå i ett medicinskt centrum — erforderligt antal läkar-expeditioner, innefattande expeditioner jämväl för hjälpverksamhet, jourläkare och internöverläkare, expeditioner för psykolog, kuratorer och föreståndare samt direktionsrum och sjukhuskontor. Byggnaden är så placerad och planlagd, att den utan svårighet kan tillbyggas för att tillgodose det lokalbehov, som en eventuell förläggning till sjukhuset av en undervisnings- och forskningsavdelning kan medföra.

Sjukhuset saknar för närvarande fest- och samlingssal. Denna lokalbrist innebär betydande olägenheter med avseende å bland annat patienternas förströelse och personalens fritidsverksamhet. Det framstår därför såsom angeläget, att en samlingssal uppföres redan i ett tidigt skede av sjukhusets utbyggnad. Enligt föreliggande ritningar avses en samlingssal förlagd i närheten av den föreslagna administrationsbyggnaden. Förutom samlingssal med scen och därtill hörande kapp- och toalettrum, kommer den nu föreslagna byggnaden att inrymma kafélokal samt försäljningskiosk.

Sammanlagda kostnaderna för här föreslagna byggnadsarbeten har beräknats till 3 875 000 kronor. För nästa budgetår föreslås skola anvisas ett belopp om 100 000 kronor för byggnadens fortsatta projektering och vidtagande av vissa förberedande yttre arbeten.

Departementschefen är icke beredd att nu taga ställning till den föreslagna samlingssalen.

Restads sjukhus i Vänersborg

Omläggning av yttre vatten- och avloppsledningar samt anordnande av reningsverk. 1956 års riksdag beslöt att å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1955/56 anvisa 350 000 kronor för viss omläggning av vatten- och avloppsledningar vid sjukhuset. Vidare beslöts, att vid sjukhuset skall verkställas omläggning av vissa yttre vatten- och avloppsledningar samt

anordnas ett för sjukhuset och Vänersborgs stad gemensamt reningsverk för ett beträffande statens andel i kostnaderna beräknat belopp av 1 848 000 kronor. För budgetåret 1956/57 anvisades 500 000 kronor för arbetenas fortsatta bedrivande.

De beslutade arbetena beräknas bli slutförda under budgetåret 1957/58. Återstoden av den beräknade kostnaden, 998 000 kronor, föreslås skola anvisas för nästa budgetår.

Uppförande av två vårdpaviljonger. 1956 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras två vårdpaviljonger för en beräknad kostnad av sammanlagt 2 485 000 kronor, samt anvisade för budgetåret 1956/57 ett belopp av 1 000 000 kronor för ändamålet.

Arbetet med uppförande av paviljongerna beräknas bli igångsatt i början av år 1957 och vara helt slutfört under budgetåret 1957/58. Återstoden av den beräknade kostnaden, 1 485 000 kronor, föreslås skola anvisas för nästa budgetår.

Omläggning av värmesystemet. 1953 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle verkställas viss omläggning av värmesystemet för en kostnad av högst 545 000 kronor och anvisade för budgetåret 1953/54 ett belopp av 200 000 kronor för ändamålet. Sedermera har 1954 års riksdag anvisat återstoden av den beräknade kostnaden, 345 000 kronor, för arbetenas slutförande.

Sedan arbetena numera fortskridit så långt, att deras omfattning kunnat definitivt fastställas, har det visat sig, att ytterligare 80 000 kronor erfordras för arbetenas slutförande. Detta belopp föreslås skola anvisas för nästa budgetår.

Ombyggnad av vårdpaviljong K 10. Såsom en första etapp i upprustningen av vårdpaviljongerna vid Restads sjukhus har 1953 års riksdag beslutat uppförande av en upptagningspaviljong. Sedan denna numera färdigställt och den till sjukhuset anslutna, nyligen renoverade sekundäravdelningen i Uddevalla kunnat tagas i bruk föreligger möjlighet att i viss omfattning evakuera paviljongerna vid sjukhuset. Härigenom har förutsättningar skapats att genomföra en modernisering av dessa.

Kommittén anser lämpligt, att ifrågavarande moderniseringsarbeten påbörjas genom ombyggnad av paviljong K 10. Denna är uppförd i två våningar och inrymmer två avdelningar, vardera om 52 platser för manliga, oroliga patienter. Enligt upprättat förslag till ombyggnad kommer paviljongen att inrymma två s. k. dubbelavdelningar, vardera med 50 vårdplatser, fördelade på 18 enkelrum, 2 tvåpatientrum, 2 sexpatientrum och 2 åttapatientrum. Byggnadens planläggning och utformning medger ur ekonomisk synpunkt icke, att flera för ändamålet lämpade vårdavdelningar med mindre platsantal anordnas. Enligt kommitténs reviderade generalplan avses avdelningarna skola disponeras för uppegående kroniskt sjuka patienter.

ter. Med hänsyn härtill och till den rikliga tillgången på enkelrum, som ger goda möjligheter till differentiering av patienterna, har kommittén funnit avdelningarna vara fullt godtagbara ur vårdsynpunkt trots det förhållandevis stora vårdplatsantalet i varje avdelning. Om några olägenheter därav likväl skulle uppkomma, synes dessa kunna kompenseras genom någon ökning av vårdpersonalen vid avdelningarna. Kostnaderna för paviljongens ombyggnad har beräknats till 1 640 000 kronor, motsvarande 16 400 kronor per vårdplats.

Det hemställs, att 700 000 kronor anvisas för nästa budgetår för ombyggnadsarbetenas påbörjande.

Förbättring av sjukhusets värmeförsörjning m. m. Kommittén föreslår, att åtgärder vidtages för att förbättra den f. n. otillräckliga uppvärmningen i vissa byggnader och för att tillgodose det ökade värmebehov, som de nya paviljongerna vid sjukhuset medför. Kommittén anför härom följande.

Den av 1950 års riksdag beslutade nya panncentralen, som varit i drift sedan sommaren 1954, är enligt numera tillämpade principer konstruerad med utgångspunkt från att byggnaderna vid sjukhuset skall vara försedda med varmvattenvärmeledning. Sådana uppvärmningsanordningar finns emellertid icke inom de äldre vårdpaviljongerna. Dessa uppvärms i huvudsak medelst varmluft från i källarna belägna varmluftkammare. Värmelementen i dessa utgörs till största delen av s. k. kamflänsrör, som enligt tidigare tillämpad metod uppvärmts med minst hundrigradig ånga. Sedan den nya panncentralen togs i bruk har värmemediet utgjorts av hetvatten, som trots forcerad eldning av pannorna icke kunnat pumpas ut i värmesystemet med högre temperatur än cirka 80 grader. Med nu befintliga uppvärmningsanordningar har denna vattentemperatur varit otillräcklig för byggnadernas uppvärmning. Vidtagna åtgärder för att förbättra uppvärmningen har visat sig icke vara tillfyllest, vilket haft till följd, att rumstemperaturen på vissa vårdavdelningar gått ned betydligt under den nivå, som kan anses vara godtagbar.

Enligt föreliggande planer för sjukhusets upprustning har förutsatts, att de äldre vårdpaviljongerna skall förse med varmvattenvärmeledning i samband med byggnadernas renovering. Då denna kan beräknas pågå under ett betydande antal år, anser kommittén nödvändigt, att under en övergångsperiod åtgärder vidtages för att uppnå drägliga temperaturförhållanden inom vårdavdelningarna. Erforderliga kompletteringsarbeten har beräknats draga en kostnad av 155 000 kronor.

Den nya panncentralen dimensionerades i huvudsaklig överensstämmelse med det behov, som förelåg vid tidpunkten för dess uppförande. Själva pannrumsbyggnaden är emellertid så utförd, att plats finns för installation av ytterligare en panna. Till panncentralen har anslutits en vid sjukhuset nyuppförd paviljong. Därutöver kommer en byggnad för elevbostäder med undervisningslokaler samt ett antal bostadsbyggnader att anslutas. Värmebehovet kommer att öka ytterligare, när två nya vårdpaviljonger blivit färdigställda. För att möta det sålunda föreliggande värmebehovet bör panncentralen utökas med en värmepanna. Denna bör förse med anordningar för oljeeldning. Kostnaderna för installation av ny panna med oljeeldnings-

aggregat och oljetank samt erforderliga byggnadsarbeten har beräknats till 230 000 kronor.

Vid sjukhuset finnes en år 1935 uppförd bostadsbyggnad, inrymmande bostäder för ogift kvinnlig personal samt läkare. Uppvärmningen av denna byggnad har tidigare tillgodosetts från en särskild värmecentral. För att bl. a. nedbringa kostnaderna för eldningspersonal har tidigare beslutats att byggnaden skall anslutas till sjukhusets gemensamma värmecentral. I samband därmed bör åtgärder vidtagas för automatisk reglering av uppvärmningen. Kostnaderna för härför erforderliga anordningar, som icke upptagits i de tidigare kostnadsberäkningarna, har uppskattats till 10 000 kronor.

Vad som anförts rörande reglering av värmen i bostadshuset för ogift kvinnlig personal gäller även i fråga om två nyligen uppförda läkarbostäder inom sjukhusområdets norra del. Anordnande av automatisk värmereglering har även för dessa bostäder kostnadsberäknats till 10 000 kronor.

I det föregående har kommittén anmält vissa merkostnader för en tidigare beslutad omläggning av sjukhusets värmesystem. Ifrågavarande arbeten innefattade framdragande av värmekulvertar bl. a. till byggnader, som saknade värmeledning men vilka beräknades framdeles skola förses med centralvärmeanläggning. Bland sistnämnda byggnader ingick bostadshuset B 4, som inrymmer nio lägenheter. Kommittén anser det önskvärt, att installationen av värme- och varmvattenledningar i denna byggnad snarast kommer till stånd. Därvid bör även anordnas två för bostäderna gemensamma badrum i byggnadens källare. Kostnaderna för nu angivna arbeten har beräknats till sammanlagt 45 000 kronor.

Kostnaderna för de nu föreslagna åtgärderna till förbättrande av sjukhusets värmeförsörjning uppgår sålunda till 450 000 kronor, vilket belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Uppförande av överläkarbostad. Kommittén erinrar om att vid sjukhuset finns tre tjänster såsom överläkare, två tjänster såsom förste läkare samt sju läkartjänster i lönegrad 29. Vidare finns för närvarande familjebostäder för två överläkare samt ytterligare fem läkarbostäder, av vilka en icke utgör familjebostad. Bristen på bostäder försvårar besättandet av läkartjänsterna vid sjukhuset, även med vikarier.

Den nuvarande sjukhuschefsbostaden, som blivit disponibel, sedan innehavaren av en överläkartjänst vid sjukhuset avgått med pension, omfattar i bottenvåningen 5 rum och kök jämte biutrymmen samt i våningen en trappa 4 rum med biutrymmen. Bostaden kan enligt kommittén lämpligen omdisponeras till två familjebostäder. Då överläkarbostäderna vid de statliga sinnessjukhusen enligt hittills tillämpade normer i regel förläggas till enfamiljstvillor, bör en ny sådan bostad uppföras vid sjukhuset. Den gamla överläkarbostaden bör därvid efter företagen om disposition kunna utnyttjas för två läkare. Härigenom skulle vid sjukhuset erhållas ett tillskott av två läkarbostäder. Den nya överläkarbostaden bör utföras i huvudsaklig överensstämmelse med de under senare år uppförda bostäderna för ifråga-

varande befattningshavare vid sjukhusen. Bostaden beräknas sålunda få en lägenhetsyta om cirka 160 m² och omfatta 6 rum och kök.

Kostnaden för den föreslagna bostadsbyggnaden har beräknats till sammanlagt 165 000 kronor, vilket belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Uppförande av nytt sinnessjukhus i Falköping

I proposition nr 127/1954 föreslogs, att ett nytt sinnessjukhus om cirka 700 vårdplatser skulle uppföras i Skaraborgs län och förläggas till Falköpings stad. Riksdagen (skr. nr 266) lämnade nämnda förslag utan erinran och bemyndigade i enlighet med Kungl. Maj:ts hemställan Kungl. Maj:t att godkänna ett av kommittén med staden slutet preliminärt avtal om förvärv av mark m. m. för det planerade sjukhuset samt anvisade 125 000 kronor för fortsatta utredningar i frågan och för anordnande av en arkitekttävlan om sjukhusets närmare utformning.

Sedan Kungl. Maj:t godkänt ett av kommittén i enlighet härmed upprättat förslag till program för tävlingen och denna avslutats, redovisade kommittén resultatet av tävlingen i sina för budgetåret 1956/57 avgivna anslagsäskanden. Förslag i frågan förelades därefter 1956 års riksdag (prop. nr 106), som beslöt, att det nya sinnessjukhuset skulle uppföras i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag, samt anvisade bl. a. 700 000 kronor för vidare bearbetning av förslaget och för vissa förberedande arbeten på det för sjukhuset avsedda markområdet (riksd. skr. nr 285).

Genom beslut den 7 juni 1956 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommittén att i anslutning till vad föredragande departementschefen därutinnan i olika avseenden anfört verkställa fortsatt bearbetning av det i förenämnda proposition förordade förslaget till nytt sinnessjukhus, därvid samråd borde äga rum med mentalsjukvårdsdelegationen; och föreskrev Kungl. Maj:t att kommittén av de av riksdagen anvisade medlen skulle för ändamålet äga disponera högst 75 000 kronor. Vidare uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att för en kostnad av högst 625 000 kronor låta utföra förberedande arbeten för sjukhuset.

Det bearbetade förslaget har utformats med beaktande av bl. a. de av departementschefen i angivna proposition nr 106 framförda principiella synpunkterna i fråga om inrättande av en klinikavdelning vid sjukhuset, fördelningen av vårdplatser på olika typer av avdelningar och avdelningarnas storlek. Med hänsyn till vissa under senaste tid vunna erfarenheter inom sinnessjukvården har kommittén i syfte att förbättra vårdmöjligheterna funnit, att en viss omdisposition och utökning av det ursprungliga programmet för sjukhuset bör vidtagas.

Skaraborgs läns landstings förvaltningsutskott har uttalat sin enhälliga anslutning till det av kommittén framlagda förslaget att vid sinnessjukhuset

anordna en klinikavdelning av lasarettssavdelningskaraktär med fullständiga resurser för öppen mottagning och akutvård. Förvaltningsutskottet har vidare förklarat, att det i avbidan på vunna erfarenheter av verksamheten vid klinikavdelningen icke kommer att tillstyrka, att en psykiatrisk klinik inrättas vid centrallasarettet i Falköping. Man har emellertid från utskottets sida förklarat sig intresserad av att å lasarettet ställa mottagningslokaler till förfogande för att utnyttjas av läkare vid sinnessjukhuset, i den mån så framdeles befinnes önskvärt för att ernå ett intimt samarbete mellan sjukhuset och lasarettet.

Med hänvisning till vad som förekommit anser kommittén skäl icke föreligga att frånga kommitténs tidigare förslag om inrättande av en klinikavdelning vid sinnessjukhuset.

Beträffande vårdplatsernas fördelning på olika avdelningar samt avdelningarnas storlek hänvisar kommittén till vad kommittén i det föregående anfört rörande den principiella planläggningen av nya sinnessjukhus. Kommittén föreslår sålunda, att vårdavdelningarna vid sjukhuset med undantag av klinikavdelningen genomgående erhåller 30 platser vardera, fördelade på två vårdgrupper om 14 respektive 16 platser. Antalet sådana vårdavdelningar föreslås uppgå till 24 med ett sammanlagt platsantal av 720. Vårdpaviljongerna är planlagda som vinkelformade byggnader med en vårdgrupp inrymd i vardera flygeln och gemensamma utrymmen förlagda i byggnadens hörnparti. Patientrummen kommer att inom den större vårdgruppen omfatta 2 fyrapatientrum, 2 tvåpatientrum och 4 enpatientrum samt inom den mindre vårdgruppen 2 fyrapatientrum och 6 enpatientrum.

Sjukhusets klinikavdelning skall omfatta två avdelningar i varje våning, vardera om 16 platser, eller tillhopa 64 platser. Sjukhusets totala vårdplatsantal kommer sålunda att uppgå till $(720 + 64)$ 784 platser. Vid utformningen av klinikens vårdavdelningar har kommittén utgått ifrån att de bör erhålla i huvudsak samma storlek och standard, som i allmänhet gives psykiatriska lasarettssavdelningar. I likhet med den större vårdgruppen inom sjukhusets övriga vårdavdelningar kommer varje avdelning att omfatta 2 fyrapatientrum, 2 tvåpatientrum och 4 enpatientrum.

Vad beträffar de bostäder, som förutsatts skola genom statens försorg uppföras inom sjukhusområdet, är kommittén icke beredd att nu framlägga förslag därom. Det är kommitténs avsikt att utreda, i vad mån staden har möjligheter att åtaga sig uppförandet av vissa bostäder.

Kommitténs framlagda förslag till uppförande av det nya sinnessjukhuset beräknas draga betydande kostnader. Totalkostnaderna för sjukhuset exklusive personalbostäder kommer att vid nuvarande prisläge uppgå till i runt tal 31 miljoner kronor. Enligt upprättad preliminär tidsplan för byggnadsarbetenas bedrivande beräknas hela sjukhusanläggningen kunna färdigställas under år 1961, en tidrymd, som med hänsyn till platsbristen vid sinnessjukhusen icke bör överskridas. Sjukhusets uppförande kommer så-

lunda att föranleda en genomsnittlig kapitalinvestering av 6 à 7 miljoner kronor per år. Kommittén, som är väl medveten om önskvärdheten av att söka begränsa de statliga investeringarna, avser därför att vid den fortsatta detaljbearbetningen av sjukhusets utformning söka i möjligaste mån nedbringa kostnaderna utan eftersättande av medicinska och driftsekonomiska synpunkter.

Departementschefen anser, att kommitténs förslag om 784 vårdplatser kan godtagas. Totalkostnaderna exklusive personalbostäder beräknas till 31 miljoner kronor eller cirka 39 000 kronor per vårdplats, vilket i stort sett motsvarar den i generalplanen beräknade, om hänsyn toges till därefter inträffad allmän byggnadskostnadsstegring. Då sjukhuset skall organiseras i överensstämmelse med det lokalprogram, för vilket tidigare redogjorts, har departementschefen icke funnit anledning till annan erinran mot förslaget än vad som framgår av hans tidigare ställningstagande i dessa frågor.

Till uppförande av nytt sinnessjukhus i Falköping föreslås alltså för nästa budgetår anvisat ett belopp av 4 000 000 kronor.

Källshagens sjukhus

Installation av oljeeldning m. m. I sjukhusets panncentral finns tre högttrycksångpannor och två varmvattenpannor, samtliga anordnade för koleldning. Vid nu rådande priser för ångkol och eldningsolja skulle vinsten i bränslekostnad vid övergång till oljeeldning komma att uppgå till omkring 50 000 kronor per år. Kostnaden för installation av oljeeldningsanläggning har beräknats till 220 000 kronor.

En övergång till oljeeldning vid sjukhuset skapar även förutsättningar att bättre tillgodose behovet av varmvatten nattetid till vårdpaviljongerna. Kostnaden för erforderliga åtgärder till förbättrande av varmvattenberedningen — utöver installation av oljeeldning — har beräknats till 10 000 kronor. Vidare bör en ombyggnad av spjällanordningar och murverk till rökkanalerna bakom pannorna företagas i sammanhanget. Dessa arbeten har kostnadsberäknats till 5 000 kronor.

Sammanlagda kostnaden uppgår alltså till 235 000 kronor, vilket belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Mariebergs sjukhus i Kristinehamn

Om- och tillbyggnad av administrationsbyggnaden. 1956 års riksdag beslöt verkställande av om- och tillbyggnad av sjukhusets administrationsbyggnad m. m. för en beräknad kostnad av 965 000 kronor samt anvisade för budgetåret 1956/57 600 000 kronor för ändamålet.

Arbetena beräknas bli igångsatta i början av år 1957 och vara helt slut-

förda under budgetåret 1957/58. Återstoden av den beräknade kostnaden, 365 000 kronor, föreslås skola anvisas för nästa budgetår.

Uppförande av vårdpaviljong K 58. I överensstämmelse med föreliggande plan återstår två befintliga vårdpaviljonger — nr 14 och 17 — att renovera, innan samtliga vårdplatser vid sjukhuset moderniserats. De totala kostnaderna för modernisering av paviljong 17 kommer enligt verkställd utredning att uppgå till omkring 23 000 kronor per vårdplats. Kostnaderna för uppförande av en ny byggnad, inrymmande vårdavdelningar av den typ, som kommittén fortsättningsvis kommer att föreslå vid beslutade nya sjukhus, har beräknats till cirka 28 300 kronor per vårdplats (därav för yttre arbeten cirka 3 000 kronor).

Den merkostnad, som en nybyggnad betingar i jämförelse med den ifrågasatta ombyggnaden, anser kommittén uppvägas av de fördelar, som vinnes genom tillkomsten av ett antal ur driftsynpunkt mera rationella och ekonomiska vårdavdelningar.

Kommittén föreslår därför att såsom ersättningsbyggnad för paviljong 17 uppföres en ny vårdpaviljong — K 58 — inrymmande två vårdavdelningar, vardera om 30 platser, fördelade på två vårdgrupper. Den totala byggnadskostnaden för paviljongen har beräknats till 1 700 000 kronor. Ett belopp om 800 000 kronor föreslås skola anvisas för nästa budgetår för arbetenas påbörjande.

Utökning av panncentralen. 1956 års riksdag beslöt att ytterligare en varmvattenpanna skulle installeras i sjukhusets panncentral för en beräknad kostnad av 100 000 kronor.

Kommittén framhåller, att den nya varmvattenpannan måste — för att den skall kunna effektivt utnyttjas — förses med anordningar för automatisk eldning med kol eller olja. Kostnaden för ordnandet av automatisk koleldning har beräknats till 100 000 kronor. Byggnadsstyrelsen har uppskattat kostnaderna för installation av oljeeldning till cirka 60 000 kronor. Den för oljeeldning erforderliga bränsletanken har därvid beräknats i huvudsak komma att betjäna enbart den nya pannan. Kommittén anser emellertid, att därest pannan skall förses med oljeeldning bränsletanken bör få sådan storlek, att den är tillräcklig för en övergång till oljeeldning av hela panncentralen. En dylik tankanläggning jämte oljeeldningsaggregat för den nya pannan kan beräknas draga en kostnad av 125 000 kronor.

Det föreslås, att 125 000 kronor anvisas för nästa budgetår för anordnande av automatisk eldning av den nya varmvattenpannan.

Vissa yttre arbeten. 1950 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras två bostadshus — B 55 a—b — för ogift kvinnlig personal.

Då området kring byggnaderna är flackt och den intilliggande järnvägen utgör ett störande moment, anser kommittén önskvärt, att byggnaderna

omgärdas med lämplig växtlighet. Kostnaderna för plantering av träd och buskar samt anläggning av gräsmattor och gångvägar har beräknats till 24 000 kronor. Detta belopp föreslås skola anvisas för nästa budgetår.

Uppförande av nytt sinnessjukhus i Örebro

1956 års riksdag beslöt att ett nytt sinnessjukhus skulle uppföras i Örebro län, avsett att förläggas till Örebro.

Genom beslut den 7 juni 1956 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommittén att vidtaga åtgärder för förvärv av markområde i Örebro för det beslutade nya sjukhuset och att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till sjukhusets närmare utformning och planläggning.

Kommittén har upptagit förhandlingar med Örebro stad om erforderligt markförvärv. Staden har därvid såsom lämplig tomtmark anvisat ett omkring 363 000 m² stort område, beläget nordväst om och i anslutning till den egentliga stadsbebyggelsen invid allmänna vägen Örebro—Kil. Kommittén har slutit ett preliminärt avtal med staden. Rörande detaljerna i detta torde få hänvisas till statsrådsprotokollet s. 53 och 54.

Enligt det med staden träffade avtalet förutsättes samtliga för sjukhusets personal erforderliga bostäder komma att uppföras genom stadens försorg med undantag av bl. a. överläkarbostäder. Kommittén anser, att framläggande av förslag om uppförande av dessa bostäder bör anstå till dess närmare uppgifter föreligger om hur de bostäder, som staden skall uppföra i omedelbar anslutning till sjukhusområdet, kommer att förläggas.

Beträffande kostnaderna för det av kommittén nu framlagda förslaget till uppförande av nytt sinnessjukhus, vilka exklusive personalbostäder beräknas till 32 miljoner kronor, hänvisar kommittén till de synpunkter, som kommittén i det föregående anfört rörande Falköpingssjukhuset. Någon tidsplan för sjukhusets uppförande har ännu icke kunnat upprättas. För byggnadsarbetenas påbörjande under nästa budgetår beräknar kommittén ett belopp av 675 000 kronor. Enligt det med staden träffade preliminära avtalet skall den överenskomna ersättningen, 325 000 kronor, erläggas till staden vid tidpunkten för områdets tillträde den 1 januari 1958.

Sjukhuset föreslås omfatta cirka 780 vårdplatser. Förslaget innebär en minskning i förhållande till i generalplanen beräknat antal med 20 men anses kunna godtagas. Mot förslagen om sjukhusets närmare utformning och planläggning, som — bortsett från klinikavdelningen — följer förut redovisade och för Falköpingssjukhuset i huvudsak godtagna riktlinjer har departementschefen intet annat att erinra än vad som följer av vad förut anförts i dessa frågor. Också det av kommittén med Örebro stad preliminärt slutna avtalet om marköverlåtelse m. m. har departementschefen i huvudsak ansett sig kunna tillstyrka. Storleken av de statliga bostadslånen måste dock bli beroende av gällande bestämmelser om högsta belåningsvärden

för bostadshus. Kungl. Maj:t anses böra bemyndigas att godkänna avtalet med de jämkningar, som på grund härav eller eljest kan befinnas erforderliga.

För ändamålet föreslås skola anvisas 1 000 000 kronor för nästa budgetår.

Säters sjukhus

Uppförande av två vårdpaviljonger m. m. 1956 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras två vårdpaviljonger m. m. för en beräknad kostnad av sammanlagt 2 670 000 kronor, samt anvisade för budgetåret 1956/57 ett belopp av 1 000 000 kronor för ändamålet.

Arbetet med uppförande av den ena av vårdpaviljongerna beräknas bli igångsatt i början av år 1957 och av den andra vårdpaviljongen i början av år 1958. För nästa budgetår föreslås skola anvisas ytterligare 500 000 kronor för arbetenas bedrivande.

Uppförande av samlingssal. Behovet av samlings- och fritidslokaler har blivit alltmer trängande. Kommittén har framlagt förslag om en samlings-sal m. m. till en kostnad av sammanlagt 650 000 kronor, varav för själva byggnaden 602 000 kronor samt för yttre ledningar och arbeten 48 000 kronor. Ett belopp av 350 000 kronor föreslås skola anvisas för nästa budgetår för byggnadsarbetenas påbörjande.

Reparation av värmeledningskulvertar m. m. Sjukhusets värmeledningskulvertar befinner sig i betydande omfattning i mycket dåligt skick. För reparation och omisolering av kulvertarna samt omläggning av rörledningarna erfordras 550 000 kronor. Härav föreslås 250 000 kronor skola anvisas för nästa budgetår.

Vissa yttre arbeten. 1952 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras ett bostadshus för ogift personal. Byggnaden är numera färdigställd och har tagits i bruk.

För nästa budgetår föreslås anvisat 15 000 kronor för planering och planteringsarbeten.

Uppförande av nytt sinnessjukhus i Bollnäs

1956 års riksdag beslöt, att ett nytt sinnessjukhus skulle uppföras i Gävleborgs län och förläggas till Bollnäs.

Kommittén har upptagit förhandlingar med Bollnäs stad och landskommun om erforderligt markförvärv för det nya sjukhuset. Kommunerna har anvisat bl. a. ett cirka 360 000 m² stort område, beläget väster om och i anslutning till den egentliga stadsbebyggelsen invid allmänna landsvägen

Bollnäs—Eriksnäsbo. Detta område — benämnt Heden-området — är f. n. i enskild ägo med undantag av ca 30 000 m², som tillhör staden. Staden och landskommunen har emellertid för avsikt att förvärva området för att kunna ställa det till kronans förfogande. Vid förhandlingar mellan kommunerna och vederbörande markägare, vari kommittén medverkat, har det icke visat sig möjligt att förvärva den privatägda delen av området till ett lägre pris än vad som motsvarar i genomsnitt cirka 90 öre per m². Däri ingår vissa ersättningar för intrång i driften av en lantbruksegendom, varav området utgör en avsevärd del. Kommunerna har förklarat sig villiga att överlåta området till Kronan mot en markersättning av 230 000 kronor, motsvarande ungefär 65 öre per m².

Med hänsyn till att sinnessjukhusets förläggande till staden kommer att medföra väsentligt ökade krav på en av kommunerna planerad reningsanläggning för avloppsvatten, har kommittén icke velat motsätta sig, att de erhåller ett begärt bidrag till uppförande av sagda anläggning under förutsättning, att denna i utbyggt skick är konstruerad för s. k. högggradig rening. Storleken av detta bidrag har kommittén ansett kunna bestämmas till 150 000 kronor. Kommunerna har vidare krävt, att Kronan bidrager till kostnaderna för anläggande av vatten- och avloppsledningar samt väg till sjukhusets område med 170 000 kronor.

Det nya sinnessjukhusets förläggande till Bollnäs kommer sålunda att medföra kostnader för markförvärv m. m. om sammanlagt 550 000 kronor. På grundval av de förda förhandlingarna har kommittén träffat preliminärt avtal med staden och landskommunen. Rörande detaljerna i detta torde få hänvisas till statsrådsprotokollet s. 57—59.

Erforderliga handlingar och ritningar att läggas till grund för ett ställningstagande till frågan om sjukhusets närmare utformning och planläggning har ännu icke utarbetats. Vissa förberedande projekteringsarbeten har dock hunnit utföras. Kommittén avser att i samband med avgivandet av sina anslagsäskanden för budgetåret 1958/59 inkomma med förslag härutinnan. Då det med hänsyn till den rådande bristen på vårdplatser inom sinnessjukvården emellertid är angeläget, att sjukhuset snart kommer till utförande, bör vissa förberedande yttre arbeten inom det för sjukhuset avsedda markområdet vidtagas redan under nästkommande budgetår. Härför och för sjukhusets fortsatta projektering erforderliga medel har beräknats till 400 000 kronor.

Enligt det preliminärt träffade avtalet skall den överenskomna köpeskillingen för markområdet, 230 000 kronor, utbetalas till kommunerna vid tidpunkten för områdets tillträde, vilken angivits till den 1 oktober 1957. Av det för anläggande av reningsverk medgivna bidragsbeloppet skall enligt avtalet 75 000 kronor utbetalas, när reningsverkets uppförande påbörjas, vilket beräknats komma att ske under nästa budgetår. Under samma tid har arbetena för anläggande av vatten- och avloppsledningar samt väg till sjuk-

husområdet beräknats kunna igångsättas. Enligt avtalet skall i samband därmed utbetalas det av kommunerna begärda bidraget till kostnaderna för dessa arbeten, 170 000 kronor.

Departementschefen framhåller, att det av kommittén med Bollnäs stad och landskommun preliminärt träffade avtalet bl. a. innebär, att staten — förutom markersättning med 230 000 kronor och bidrag till anläggande av reningsverk för höggradig rening med 150 000 kronor — skall såsom bidrag till kostnaderna för framdragande till sjukhusområdet av väg samt ledningar för vatten och avlopp betala 170 000 kronor. Sistnämnda ersättningsfråga bör omprövas av kommittén. Därest en godtagbar uppgörelse icke kan komma till stånd, anses frågan ånyo få underställas riksdagen.

För nästa budgetår föreslås skola anvisas 875 000 kronor för ändamålet.

Gådeå sjukhus i Härnösand

Åtgärder i samband med sjukhusets anslutning till länslasarettets värme-central. 1955 års riksdag beslöt anvisande av medel för anslutning av sjukhusets värmesystem till en av Västernorrlands läns landsting uppförd ny panncentral för länslasarettet. Arbetena utgjorde en första etapp i sjukhusets definitiva anslutning till panncentralen. I samband med att den vid sjukhuset befintliga ångcentralen nedlägges återstår att inom centralen förnya och omdisponera armatur- och fördelningsledningar i apparatrummet, utbyta varmvattenberedare samt installera motströmsapparater och pumpar för varmvattenssystemet i två bostadshus vid sjukhuset.

Kostnaderna för nu angivna åtgärder har beräknats till 90 000 kronor, vilket belopp föreslås skola anvisas för nästa budgetår.

Renovering av administrationsbyggnaden m. m. 1955 års riksdag beslöt, att administrationsbyggnaden vid sjukhuset skulle renoveras för en beräknad kostnad av sammanlagt högst 425 000 kronor, samt anvisade detta belopp för budgetåret 1955/56. Avgivna anbud å arbetet har sedermera visat, att de för ändamålet anvisade medlen — 425 000 kronor jämte fem procent automatisk kostnadsstegring — är otillräckliga för arbetets utförande. Byggnadsstyrelsen och kommittén har i samråd sökt att genom förenklingar i arbetsprogrammet i görligaste mån bringa kostnaderna i överensstämmelse med anslagsbeloppet. Det har emellertid ej kunnat minskas till lägre belopp än att ett tilläggsanslag om 150 000 kronor erfordras. Detta belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Sidsjöns sjukhus i Sundsvall

Utvidgning av lokaler för administration och medicinskt centrum. Kommittén föreslår, att sjukhusets administrationsbyggnad ombygges och att en nybyggnad kommer till stånd för nya lokalbehov. Till stöd för detta förslag anför kommittén.

Sidsjöns sjukhus uppfördes under åren 1939—1942 och togs i bruk år 1943. De lokaler, som anordnades för administration och behandling m. m., uppfyller helt naturligt icke de krav, som numera ställs på dylika lokaliteter. Av numera föreliggande lokalbehov för ifrågavarande ändamål kan inom den befintliga administrationsbyggnaden endast inrymmas lokaler för medicinsk behandling, laboratorium och apotek samt expeditioner för läkare, uppsyningsman och föreståndarinnor. Nya lokaler erfordras således för sjukhusets kontor, direktionsrum och medicinska bibliotek. Vidare måste lokaler anordnas för sjukhusets instruktionssköterska. Därjämte bör utrymmen beredas för en internöverläkare vid sjukhuset, personalföreståndarinna och skrivcentral.

Nu angivna lokalbehov kan tillgodoses endast genom en nybyggnad. Kommittén har låtit upprätta förslag till sådan nybyggnad samt erforderlig ombyggnad av den befintliga administrationsbyggnaden. Nybyggnaden föreslås uppförd i två våningar jämte inredd källarvåning. Ombyggnaden av den befintliga administrationsbyggnaden förutsättes kunna begränsas till i huvudsak en uppdelning av vissa rum.

Kommittén finner angeläget, att den föreslagna ny- och ombyggnaden snarast kommer till stånd. Kostnaderna har beräknats till sammanlagt 640 000 kronor, varav 300 000 kronor föreslås skola anvisas för nästa budgetår.

Anordnande av sopförbränningsugn i panncentralen samt upprustning av sjukhusets värme- och varmvattensystem. För en sopförbränningsugn beräknas en kostnad av 65 000 kronor.

Värmesystemets fördelningsledningar under en paviljong är i dåligt skick och måste utbytas. Vidare har framkommit att i kulvert förlagda rörledningar i regel är dåligt isolerade. Även kallvattenledningarnas isolering är på flera håll bristfällig. Ledningarna bör förses med ny isolering. Kostnaderna för nu angivna arbeten har beräknats till 190 000 kronor.

Uppvärmningen av varje byggnad vid sjukhuset regleras för närvarande genom manuell injustering av ventilerna. Till förbättrande av sjukhusets värmeekonomi anser kommittén, att respektive byggnad bör förses med motorstyrda regleringsventiler. Beträffande bostadshusen torde åtgärder i samma syfte kunna inskränkas till installation av termostater. Nu förordade åtgärder har kostnadsberäknats till 145 000 kronor.

Tvättställen i tvättrummen inom fem vårdavdelningar saknar för närvarande tillgång till tempererat vatten. Då varmvatten numera är erforderligt inom vårdavdelningar, föreslår kommittén, att tvättrummen inom nämnda paviljonger förses med anordningar härför. Kostnaderna härför har beräknats till 100 000 kronor.

Sammanlagda kostnaden för samtliga ovan förordade arbeten uppgår till 500 000 kronor, varav 250 000 kronor föreslås skola anvisas för nästa budgetår.

Uppförande av bostadshus. Vid sjukhuset finns för närvarande anställda fem läkare i lönegrad Ce 29. Av vid sjukhuset befintliga fyra bostäder är två upplåtna till förste läkare, som icke kunnat beredas bostäder utanför sjukhuset. För läkare i lönegrad Ce 29 föreligger sålunda för närvarande en brist om tre bostäder. Även om de inom sjukhuset nu boende förste läkarna framdeles kan erhålla bostäder utanför sjukhuset, kommer bostadsbeståndet för läkare att vara otillräckligt. Kommittén har därför funnit erforderligt, att åtminstone två bostäder, vardera om fyra rum och kök, tillskapas vid sjukhuset. Härutöver anser kommittén nödvändigt, att sjukhusets bostadsbehov tillgodoses med två dubbletter, i första hand avsedda för läkarvikarier, och ett mindre antal enkelrum, avsedda för sjukvårdselever.

För att i möjligaste mån nedbringa kostnaderna för nu föreslagna bostäder har kommittén funnit lämpligt, att dessa sammanföres till en byggnad. De båda läkarbostäderna, som vardera erhåller en lägenhetsyta om cirka 90 m², har förlagts till övre våningen i en tvåvåningsbyggnad. Därest de båda dubbletterna får en lägenhetsyta om 38 m² vardera och förlägges i bottenvåningen, kan i samma våning inrymmas sex enkelrum, vardera om ungefär 16 m².

Kostnaderna för bostadsbyggnaden har beräknats till 360 000 kronor, varav för yttre ledningar och arbeten 20 000 kronor. Kommittén hemställer, att hela det erforderliga beloppet anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen förordar, att arbetet upptages som sysselsättningsarbete, varvid planerna torde ytterligare överarbetas.

Frösö sjukhus vid Östersund

Anslutning av sjukhuschefens bostadshus till sjukhusets panncentral m. m. Sedan ny chef för sjukhuset utnämnts, kommer medicinalstyrelsen att upprusta befattningshavarens bostadshus vid sjukhuset. Det har befunnits lämpligt att i samband därmed ansluta byggnaden till sjukhusets gemensamma värmecentral, varigenom vissa besparingar är att förvänta.

Vid arbetets utförande bör även i byggnaden befintliga ledningar för vatten och avlopp, som är förbrukade, utbytas. Vidare erfordras allt vissa moderniseringsarbeten i kök och badrum utföres.

Kostnaderna för nu nämnda arbeten har beräknats till sammanlagt 60 000 kronor, vilket belopp föreslås anvisat för nästa budgetår.

Umedalens sjukhus vid Umeå

Uppförande av byggnad för undervisningslokaler och elevbostäder. Enligt föreliggande planer har till Umedalens sjukhus förlagts en utbildningscentral. Utbildningsverksamheten bedrives på liknande sätt som vid S:t Maria sjukhus.

Vad kommittén anført beträffande lokalbehovet för utbildningsverksamheten vid S:ta Maria sjukhus gäller i allt väsentligt även i fråga om Umeådalens sjukhus. Vid sistnämnda sjukhus måste därutöver ett antal bostäder för kursernas elever anordnas. Det har nämligen visat sig föreligga synnerligen stora svårigheter att inom sjukhuset eller i närliggande samhällen bereda eleverna tillfredsställande bostäder.

Bostadsbehovet har med hänsyn till det för varje kurs avsedda elevantalet beräknats till 25 enkelrum. Såsom bostad för en instruktionssköterska bör lämpligen en dubblett anordnas.

Kostnaderna för anläggningens uppförande har beräknats till sammanlagt 1 170 000 kronor, varav 600 000 kronor föreslås skola anvisas för nästa budgetår för byggnadsarbetenas påbörjande.

Utökning av verkstadsbyggnaden och uppförande av garage. Kommittén har hemställt om anvisande av sammanlagt 330 000 kronor för utökning av verkstadsbyggnaden och uppförande av garage.

Departementschefen förordar, att arbetet upptages såsom sysselsättningsarbete.

Uppförande av växthus. För budgetåret 1955/56 föreslog kommittén bl. a. uppförande av växthus vid sjukhuset för en beräknad kostnad av 300 000 kronor. Uppförande av ett växthus hade länge varit aktuellt, och behovet därav vore väl motiverat. Därigenom skulle sjukhuset kunna lättare förses med vissa grönsaker och under den kalla årstiden med blommor för vårdavdelningarna. Tillgången till ett växthus skulle även göra det möjligt att driva plantor och lökar för utplantering i de förhållandevis stora parkanläggningar, som omgäve sjukhuset. Härtill komme, att trädgårdsodling vore särskilt lämpad för sysselsättning av vissa patienter.

Kommitténs förslag föranledde icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Kommittén har låtit utreda, vilka kostnader ett mindre växthus i standardutförande skulle betinga, därest det uppföres i sjukhusets egen regi med anlitande av dess fast anställda arbetare och patientarbetskraft. Det har visat sig, att en användbar anläggning under nämnda förutsättningar kan åstadkommas för en kostnad av 100 000 kronor. Kommittén föreslår att detta belopp anvisas.

Departementschefen anser även detta arbete böra upptagas som sysselsättningsarbete.

Furunäsets sjukhus vid Piteå

Uppförande av vårdpaviljong för kroniskt sjuka. 1956 års riksdag beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras en vårdpaviljong för kroniskt sjuka för en beräknad kostnad av 2 000 000 kronor, samt anvisade för budgetåret 1956/57 ett belopp av 500 000 kronor för ändamålet.

Kommittén har efter samråd med mentalsjukvårdsdelegationen låtit upprätta förslag till ny vårdpaviljong, uppförd i tre våningar, varje våning inrymmande en avdelning med 30 platser, fördelade å två vårdgrupper om 16 respektive 14 platser. Med nu förordad planläggning kommer paviljongen att inrymma tillhoppa 90 vårdplatser, innebärande en minskning av platsantalet med 6.

Kostnaderna för den nya vårdpaviljongen har beräknats till 2 200 000 kronor eller 200 000 kronor högre än enligt tidigare förslag, allt enligt prisläget den 1 juli 1955.

Arbetet med vårdpaviljongens uppförande beräknas bli påbörjat under första halvåret 1958. Kommittén hemställer, att för arbetenas bedrivande måtte anvisas ytterligare 500 000 kronor för nästa budgetår. Departementschefen föreslår därutöver ytterligare 200 000 kronor för att möjliggöra forcering av arbetet.

Upprustning av panncentralen. En av de i sjukhusets panncentral befintliga varmvattenpannorna är i bristfälligt skick och behöver utbytas. Kostnaderna för en ny panna jämte stokeranordning för automatisk eldning med kol samt byggnadsarbeten har beräknats till 175 000 kronor. 1955 års riksdag beslöt, att vissa kompletteringsarbeten skulle utföras i panncentralen. Det har befunnits erforderligt att komplettera och justera panncentralens utrustning i större omfattning än vad från början var beräknat. Kostnaderna härför har beräknats till 110 000 kronor.

För installation av ny varmvattenpanna och för kompletteringsarbetenas avslutande föreslås sammanlagt 285 000 kronor skola anvisas för nästa budgetår.

Anordnande av dagvattenavlopp från vissa byggnader. Ett belopp av 37 000 kronor föreslås anvisat för en ny regnvattenledning m. m.

Förläggning av nytt sjukhus för psykiskt efterblivna

1955 års riksdag beslöt, att i mellersta Sverige skulle uppföras ett sjukhus, avsett för vård av höggradigt psykiskt efterblivna.

Kungl. Maj:t uppdrog genom beslut den 3 juni 1955 åt kommittén att verkställa erforderlig utredning för framläggande av närmare förslag beträffande det beslutade sjukhusets förläggning och utformning.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 14 februari 1956 redogjorde kommittén för verkställd utredning och framhöll därvid, att sjukhuset borde erhålla en så central belägenhet inom Mellansverige som möjligt och ha tillgång till goda kommunikationer. Med hänsyn till sjukhusets behov av samarbete med olika specialister inom kroppssjukvården i fråga om såväl diagnostik som behandling vore det vidare erforderligt, att sjukhuset förlades till ort

med åtminstone treläkarlasarett. Utifrån i huvudsak angivna förutsättningar hade kommittén undersökt olika möjliga lokaliseringsorter.

Kommittén hade till en början prövat, om sjukhuset lämpligen kunde förläggas till Västerås stad, där ett Kronan tillhörigt markområde skulle kunna tagas i anspråk för ändamålet. Kommittén hade emellertid ansett, att detta i första hand borde reserveras som tomtplats för ett eventuellt sinnessjukhus inom Västmanlands län. Att till ifrågavarande tomtmark förlägga två sjukvårdsanstalter av det slag och den storleksordning det här gällde kunde vara diskutabelt. Därtill kom att Västerås stad vid underhandlingar om ifrågasatt anslutning av en statlig sjukvårdsanläggning till stadens ledningsnät för vatten, avlopp och elektrisk kraft samt vägnät uppställt villkor, som kommittén av ekonomiska skäl funnit sig icke kunna förorda.

Kommittén hade vidare hänvänt sig till Köpings stad, vilken ansetts väl fylla de krav, som borde ställas å förläggningsorten för det nya sjukhuset. I staden finnes ett normallasarett, vid vilket medicinsk, kirurgisk och röntgenologisk specialist vore att tillgå. Staden hade såsom lämplig tomtmark för sjukhuset anvisat ett omkring 280 000 m² stort område och förklarat sig villig att utan kostnad för Kronan låta ansluta sjukhuset till stadens ledningsnät för vatten och avlopp samt elektrisk kraft.

Sala stads drätselkammare hade till kommittén meddelat, att staden vore villig att utan kostnad för Kronan dels ställa erforderligt markområde till förfogande för det nya sjukhuset och dels framdraga ledningar för vatten och avlopp till områdets gräns. Kommittén hade noga prövat ett ur ekonomisk synpunkt så fördelaktigt anbud men ansett sig icke böra förorda det samma på i huvudsak följande skäl.

Det i Sala redan befintliga Salberga sjukhus omfattade 334 platser, avsedda för vård av asociala psykiskt efterblivna män. Vid sjukhuset vore också en alkoholistanstalt inrättad med i runt tal 40 vårdplatser. Att till denna stad förlägga ytterligare ett statligt sjukhus utan att i administrativt avseende och i fråga om sjukhusets försörjning sammanslå detta med Salberga sjukhus kunde enligt kommitténs mening icke anses ur rationell synpunkt försvarligt. Om åter en sammanslagning gjordes, skulle sjukhusanläggningen bli av en storleksordning, som man numera i vart fall icke ville nyskapa. Icke heller kunde det ur vårdsynpunkt anses tillrådligt att i så stor omfattning, som bleve fallet, till en plats och dessutom till en ort av så begränsad storlek som Sala stad koncentrera ett vårdklientel av det slag, varom här vore fråga. Kommittén hade slutligen fäst stort avseende vid att Sala icke kunde anses ha ett ur geografisk synpunkt och med hänsyn till befintliga kommunikationer så centralt läge i Mellansverige som orterna i Mälardalen.

Kommittén föreslog med åberopande av vad som anförts, att det beslutade nya sjukhuset för höggradigt psykiskt efterblivna skulle förläggas till Köping. På grundval av de med staden förda förhandlingarna hade kom-

mittén slutit preliminärt avtal med staden om markförvärv m. m. Engångskostnaderna enligt avtalet utgjorde 500 000 kronor.

Kommittén framhöll slutligen, att kommittén icke kunde framlägga ett så utarbetat förslag i ärendet, att det kunde läggas till grund för ett ställningstagande till frågan om sjukhusets utformning och riksdagens beslut om anvisande av medel för dess uppförande.

I statsrådsprotokollet (s. 70—77) lämnas en redogörelse för yttranden över kommitténs förslag, nytt utlåtande från kommittén och däröver avgivna yttranden. Till denna redogörelse torde få hänvisas.

Departementschefen anför, att det under remissbehandlingen rått delade meningar rörande lämpligheten av Köping, Sala eller Uppsala som förläggningssort. Medicinalstyrelsen, universitetskanslern och de medicinska fakulteterna samt mentalsjukvårdsdelegationen har med hänsyn till undervisningens och forskningens intressen förordat Uppsala, vilket dock arbetsmarknadsstyrelsen avstyrkt ur allmänna lokaliserings- och arbetskraftssynpunkter. Ur bl. a. sistnämnda synpunkter har arbetsmarknadsstyrelsen och länsstyrelsen i Västmanlands län ansett Sala vara att föredraga framför Köping. Länets landsting har ansett Köping och Sala likvärdiga såsom förläggningsplatser. Kommittén — som beretts tillfälle att yttra sig med anledning av vad i utlåtandena anförts — har vidhållit att sjukhuset bör förläggas till Köping och har med staden träffat preliminärt avtal om markupplåtelse för en kostnad av 500 000 kronor. Efter samråd med mentalsjukvårdsdelegationen har dock härutöver föreslagits, att en mindre avdelning om 80 vuxna förlägges till Uppsala, lämpligen tillsammans med en barnavdelning om 130 platser för samma klientel.

För egen del vill departementschefen till en början erinra om att det mellansvenska sjukhuset enligt för 1955 års riksdag redovisade förslag skulle omfatta cirka 700 platser, därav omkring 300 platser för barn, jämte eventuellt en avdelning för höggradigt vanföra om cirka 280 platser eller tillhopa 980 platser. Därvid förutsattes av kommittén, att också vid Umedalens sjukhus skulle inrättas en avdelning om cirka 100 platser för höggradigt efterblivna. Till frågan om inrättandet av sistnämnda båda avdelningar förklarade sig departementschefen icke beredd att då taga ställning. Barnplatserna bör fördelas på flera sjukhus. Kungl. Maj:t har sålunda genom beslut den 29 juni 1956 uppdragit åt kommittén att utreda frågan om förläggande till Vipeholms sjukhus av en sådan avdelning. Övriga barnavdelningar bör såsom även kommittén förutsatt förläggas till andra sjukhus och icke anordnas vid det nu ifrågavarande mellansvenska sjukhuset. Den planerade avdelningen vid Umedalens sjukhus anses böra reserveras för sinnessjukvårdens behov. Platser för höggradigt vanföra bör icke förläggas till plats utan ortopedisk lasarettavdelning eller vanförestanstalt. Möjligheterna att uppdelas avdelningen för vanföra på flera smärre synes böra undersökas, varvid såsom lämpliga förläggningsplatser kan ifråga-

komma exempelvis Lund, Örebro, Uppsala eller Härnösand. Om i det följande framlagt förslag beträffande användningen av Kronprinsessan Victorias kustsanatorium kan genomföras vinnes även en betydande lättnad i platsbehovet för detta klientel. I enlighet med det anförda bör det fortsätta planeringsarbetet sålunda inriktas på ett till omkring (980 — 300 — 280 + 100) 500 vårdplatser reducerat sjukhus.

I likhet med kommittén kan departementschefen icke tillstyrka, att detta sjukhus förläggas till Uppsala. De undervisnings- och forskningssynpunkter, som åberopats till stöd för förslaget härom, anses bli tillräckligt tillgodosedda genom kommitténs förslag att förlägga en mindre avdelning om 80 vuxna jämte 130 barn till nämnda stad. Detta förslag synes i och för sig väl motiverat. Undervisningens och forskningens krav bör emellertid tills vidare i första hand tillgodoses vid det redan befintliga för samma klientel avsedda Vipeholms sjukhus i Lund. Med hänsyn härtill och då det redan beslutade sjukhuset i Mellansverige i första hand bör komma till stånd, är departementschefen icke beredd att nu taga ställning till detta förslag.

I fråga om förläggningsen av sjukhuset framhålles, att såväl Köping som Sala ur medicinska synpunkter torde vara likvärdiga. I båda städerna finns normallasarett, och avståndet till Västerås för specialistsamarbete är praktiskt taget detsamma. Därest en mindre enhet inrättas i Uppsala är emellertid Salas läge bättre. Även ur geografiska och kommunikationssynpunkter torde Sala med hänsyn till upptagningsområdet vara att föredraga. Ur allmänna lokaliserings-, arbetsmarknads- och bostadsförsörjningssynpunkter synes departementschefen en förläggning till Sala innebära vissa fördelar. Möjligheterna att vid en förläggning av sjukhuset till Sala genom samarbete med Salberga sjukhus göra vissa besparingar såväl i fråga om investeringar som då det gäller driften bör också beaktas. Salberga sjukhus omfattar f. n. omkring 330 vårdplatser men skall enligt gällande generalplan reduceras till 222 eller, om också en barnavdelning förlägges dit, 286 platser. Även om en sammanslagning av de båda sjukhusen skulle komma att ske — en fråga till vilken departementschefen icke nu är beredd att taga ställning — synes en sjukhusanläggning på omkring (500 + 286) 786 vårdplatser kunna godtagas. Sala stad har erbjudit sig att för ändamålet kostnadsfritt upplåta erforderlig mark och har därvid framfört tre alternativa områden. Av dessa ligger ett i direkt anslutning till Salberga sjukhus. Staden har vidare ställt i utsikt kostnadsfri anslutning av det blivande sjukhusområdet till stadens ledningar för vatten och avlopp.

Med hänsyn till vad nu anförts har departementschefen funnit övervägande skäl tala för att det nya sjukhuset förläggas till Sala. Kommittén bör därför vidtaga åtgärder för förvärv av lämpligt område i staden. Det förordas att Kungl. Maj:t bemyndigas att — under förutsättning att en för staten godtagbar överenskommelse kan komma till stånd — godkänna därav föranledda avtal. Skulle så icke kunna ske bör Kungl. Maj:t för att

icke ytterligare fördröja sjukhusets tillkomst äga besluta om dess förläggning till annan lämplig ort, främst Köping. Eventuella uppkommande kostnader härför anses tills vidare få bestridas med anlåtande av under anslaget tillgängliga medel.

Uppförande av sjukhus för vård av psykopater

Kungl. Maj:t har uppdragit åt kommittén att vid handläggningen av frågorna om modernisering och utbyggnad av de statliga sinnessjukhusen till prövning upptaga det av 1947 års psykopatvårdsutredning i betänkande den 1 december 1952 (SOU 1952: 46, del I) framlagda förslaget om inrättande av en särskild anstaltsorganisation för vård av psykopater.

Kommittén avser att inom den närmaste tiden till Kungl. Maj:t avlämna en redogörelse för kommitténs med anledning härav upptagna utredningsarbete. Kommittén har för avsikt att därvid föreslå, att principbeslut fattas, att ett för vård av psykopater avsett specialistsjukhus snarast uppföres såsom en första utbyggnadsetapp inom vårdorganisationen. Till bestridande av kostnaderna för utarbetande av förslag om sjukhusets närmare utformning och planläggning samt vidtagande av förberedande åtgärder för sjukhusets uppförande föreslås anvisande av 200 000 kronor för nästa budgetår.

Elektriska arbeten vid vissa statens sinnessjukhus

Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har — efter samråd med byggnadsstyrelsen och medicinalstyrelsen — föreslagit, att för nästa budgetår 677 000 kronor anvisas för vissa elektriska arbeten vid statens sinnessjukhus. Arbeten föreslås utförda vid följande sjukhus, nämligen Psykiatriska sjukhuset, Ulleråkers sjukhus, S:ta Annas sjukhus, Västra Ny sjukhus, sekundäravdelningen i Hammar, Ryhovs sjukhus, S:t Sigfrids sjukhus, S:ta Gertruds sjukhus, S:t Lars' sjukhus, S:ta Maria sjukhus, Restads sjukhus, Källshagens sjukhus, Mariebergs sjukhus, Västra Marks sjukhus, Salberga sjukhus, Sidsjöns sjukhus, Frösö sjukhus, Umedalens sjukhus samt Furunäsets sjukhus. Beträffande arbetenas art får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet (s. 78—84).

Med hänsyn till att vissa av de föreslagna elektriska arbetena närmast synes vara att hänföra till underhållsarbeten förordar departementschefen, att medelsanvisningen för ändamålet begränsas till 670 000 kronor.

Utredningsmedel

Medelsbehovet för den verksamhet, som bedrivs av kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande, har under nästa budgetår beräknats till 250 000 kronor.

Bidrag till vissa ombyggnadsarbeten m. m. vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra

Beläggningen vid Apelvikens och Kronprinsessan Victorias kustsanatorier motsvarar f. n. icke tillnärmelsevis det för sanatorierna fastställda platsantalet. Den 1 februari 1957 var sålunda av 322 respektive 215 vårdplatser endast 169 respektive 116 belagda. Medicinalstyrelsen har framhållit, att den kirurgiska tuberkulosen även i fortsättningen kommer att minska i frekvens. Ortopedfall i övrigt har icke i beräknad omfattning hänvisats till sanatorierna. Behovet av platser för eftervård av poliopatienter växlar kraftigt men är f. n. efter flera års låg poliofrekvens förhållandevis litet.

Medicinalstyrelsen har — i anledning av ett av Kungl. Maj:t den 29 juni 1956 meddelat uppdrag att utreda frågan om provisoriska åtgärder för att öka platstillgången för vård av psykiskt efterblivna och öka differentieringsmöjligheterna för detta klientel — i en den 25 februari 1957 till inrikesdepartementet inkommen skrivelse föreslagit, att Kronprinsessan Victorias kustsanatorium — beläget i Vejbystrands samhälle i Barkåkra kommun — i varje fall provisoriskt skulle användas för sådant ändamål.

Direktionen för kustsanatoriet har förklarat sig icke ha något att erinra mot den föreslagna omändringen och är beredd att fortsätta driften mot en ersättning per vård dag, som motsvarar självkostnaden. Däremot har invändningar mot förslaget rests från bl. a. Barkåkra kommun, som befarar en ogynnsam inverkan på Vejbystrands samhälle, samt från stiftelsen Sommarsöl, en sommarkoloni i samhället, avsedd för eftervård av vanföra, vilken sagt sig vara beroende av tillgång till kustsanatoriets ortopedspecialist och bandageverkstad.

För egen del vill departementschefen framhålla, att det givetvis icke är försvarligt — vare sig ur ekonomiska synpunkter eller med hänsyn till föreliggande stora vårdbehov på skilda områden — att vårdplatser i den utsträckning som nu är fallet icke kan utnyttjas. Behovet av vårdplatser och av ökade differentieringsmöjligheter för de psykiskt efterblivna är stort. Det är därför enligt departementschefens mening synnerligen angeläget, att den möjlighet som nu erbjudits kan tillvaratagas. Sanatoriet skulle i så fall — för att kunna utnyttja dess ortopediska utrustning m. m. — i första hand beläggas med sådana efterblivna, som samtidigt är höggradigt vanföra. Platsbehovet för dessa har vid en av medicinalstyrelsen verkställd undersökning befunnits uppgå till icke mindre än 626, varav 383 ansågs lämpliga för placering på sanatoriet. Det är departementschefens förhoppning att i så fall genom en om disposition av vårdplatser åtminstone en viss förbättring av vårdmöjligheterna skall kunna uppnås också vid Källshagens sjukhus. Därför tillstyrkes, att medicinalstyrelsens förslag lägges till grund för den fortsatta prövningen av frågan. Bl. a. med hänsyn till de invänd-

ningar som gjorts mot förslaget och som bör ytterligare övervägas anser sig departementschefen nämligen icke redan nu kunna taga definitiv ställning till detsamma. Därest riksdagen icke har något att erinra däremot, föreslås det emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att efter prövning av samtliga förekommande omständigheter besluta i huvudsaklig överensstämmelse med medicinalstyrelsens förslag. Befinnes detta icke kunna godtagas, torde frågan ånyo få föreläggas riksdagen.

Den föreslagna ändrade användningen av sanatoriet förutsätter vissa ombyggnadsarbeten för en kostnad av 950 000 kronor. Sanatoriet beräknas där efter rymma omkring 115 platser jämte, efter eventuell ombyggnad av en paviljong på området, ytterligare 25 platser. Sanatoriet skulle i och för sig, om byggnadsarbetena uppdelas på två etapper, kunna börja beläggas med 73 efterblivna redan den 1 oktober 1957, varvid de nuvarande patienterna skulle överföras till Apelvikens kustsanatorium.

Det torde emellertid vara lämpligast att byggnadsarbetena genomföres i ett sammanhang, vilket beräknas ta en tid av omkring ett år. Med hänsyn härtill och då vissa frågor rörande driften förutsätter ytterligare förhandlingar med direktionen, förordas att medel nu anvisas endast för de föreslagna byggnadsåtgärderna. Då som förut nämnts vissa invändningar rests mot förslaget, anses det lämpligt att medicinalstyrelsen därvid också överlägger i frågan med övriga berörda parter. Det är vidare departementschefens avsikt att inhämta yttrande i ärendet från vissa myndigheter m. fl.

Det förut äskade beloppet bör givetvis få disponeras först sedan Kungl. Maj:t tagit ställning beträffande sanatoriets användning för nu avsett ändamål. Erforderliga medel anses lämpligen böra anvisas under kapitalbudgeten, fonden för låneunderstöd. Frågan om anvisande av medel för täckande av driftkostnaderna torde i så fall få underställas 1958 års riksdag.

Försäljning av Långasjö sekundäravdelning

Med stöd av bemyndigande av 1943 års riksdag godkände Kungl. Maj:t den 17 december 1943 ett mellan medicinalstyrelsen och styrelsen för Aktiebolaget Långasjö sjukhem träffat avtal om förvärv för statens räkning av sjukhemmet för ett belopp av 110 000 kronor, varav för fastigheten 95 000 kronor och för inventarier 15 000 kronor. Hemmet har därefter drivits såsom en till S:t Sigfrids sjukhus i Växjö ansluten sekundäravdelning, omfattande 35 vårdplatser.

Den av 1956 års riksdag antagna reviderade generalplanen förutsätter, att sekundäravdelningen i Långasjö icke framdeles skall utnyttjas för sinnessjukhus. Å sekundäravdelningen vårdade patienter torde i samband med att Gullberna sjukhus belägges kunna överflyttas till detta sjukhus.

Med hänsyn till det anförda föranleder ett av medicinalstyrelsen framlagt försäljningsförslag (statsrådsprotokollet s. 99 och 100) icke någon erinran från departementschefens sida. Den överenskomna köpeskillingen — 78 000 kronor — och försäljningsvillkoren i övrigt anses även kunna godtagas.

Utrustning av nya sinnessjukhus

I propositionen hemställas om anvisande av medel för utrustning av vissa nytillkommande och ombyggda lokaler vid statens sinnessjukhus. Medelsbehovet för nästa budgetår beräknas till 3 060 000 kronor. I statsrådsprotokollet (s. 101—105) anges närmare vilken utrustning m. m. som föreslås skola anskaffas. Kostnaderna fördelar sig på de olika sjukhusen enligt följande: S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg 130 000 kronor, Ryhovs sjukhus i Jönköping 16 000 kronor, S:t Lars' sjukhus i Lund 158 500 kronor, Ulleråkers sjukhus i Uppsala 90 000 kronor, Restads sjukhus i Vänersborg 3 000 kronor, Sätters sjukhus 120 000 kronor, S:t Sigfrids sjukhus i Växjö 120 000 kronor, Mariebergs sjukhus i Kristinehamn 50 000 kronor, Birgittas sjukhus i Vadstena 185 000 kronor, Frösö sjukhus vid Östersund 2 500 kronor, Furunäsets sjukhus vid Piteå 40 000 kronor, S:t Jörgens sjukhus i Göteborg 290 000 kronor, S:t Olofs sjukhus i Visby 125 000 kronor, Gådeå sjukhus i Härnösand 47 000 kronor samt Gullberna sjukhus i Karlskrona 1 425 000 kronor, varav 1 125 000 kronor för andra utrustningsetappen. I den nämnda summan 3 060 000 kronor är inräknat ett belopp av 246 300 kronor för anskaffning av viss medicinsk utrustning till sinnessjukhusen samt 10 000 kronor för utrustningskommitténs verksamhet.

Beträffande utrustningen till Gullberna sjukhus erinrar departementschefen om att 1955 och 1956 års riksdagar för första byggnadsetappen anvisat tillhoppa 1 950 000 kronor. Därjämte har 1957 års riksdag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1956/57 bemyndigat Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å dels ytterligare utrustning inom en kostnadsram av 250 000 kronor, dels ock viss utrustning, som ursprungligen beräknats ingå i en andra utrustningsetapp, för en kostnad av 50 000 kronor. Riksdagen godkände därjämte, att det för innevarande budgetår anvisade anslaget finge intill ett belopp av 300 000 kronor tagas i anspråk för täckande av i anledning av nämnda bemyndigande uppkommande kostnader. Såsom nyss nämnts föreslås anvisat sammanlagt 300 000 kronor för nästa budgetår.

Departementschefen finner kostnaderna för andra utrustningsetappen, som utslagna på vårdplatserna motsvarar cirka 4 200 kronor per plats, höga och förutsätter, att kommittén vinnlägger sig om att begränsa utgifterna så långt detta är möjligt utan att eftersätta kraven på en godtagbar vård- och utrustningsstandard. Det är departementschefens avsikt att med denna

målsättning pröva kommitténs utrustningsförslag och, om så befinnes möjligt, begränsa de medel, som ställs till dess förfogande.

Med hänsyn till de långa leveranstiderna för viss utrustning måste i åtskilliga fall beställningar utläggas avsevärd tid före den beräknade tidpunkten för färdigställandet av vederbörande lokal för att denna skall kunna börja användas så snart som möjligt därefter. Vissa av de av medicinalstyrelsen beräknade beloppen för utrustning är därför preliminära, men de slutliga kostnaderna kommer otvivelaktigt att överstiga dessa.

Sammanfattning

Det sammanlagda medelsbehovet för de i det föregående angivna arbeten m. m., för vilka medel ansetts böra anvisas för budgetåret 1957/58 under anslaget till Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m., uppgår enligt å s. 106—108 i statsrådsprotokollet intagen sammanställning till 33 050 000 kronor.

I den mån så med hänsyn till sättet för byggnadsarbetenas bedrivande eller eljest kan befinnas lämpligt, föreslås enligt Kungl. Maj:ts bestämmande en ökning av beräknad medelsdisposition för visst ändamål kunna ske mot det att motsvarande minskning vidtages för ett annat, oavsett för vilket budgetår ifrågavarande medel anvisats.

Departementschefen förutsätter, att alla de möjligheter till besparingar, som kan föreligga beträffande planerade byggnadsföretag, tillvaratages. I detta sammanhang understrykes, att kostnaderna för några av de föreslagna nya bostadshusen synes vara alltför höga, varför i fortsättningen alla ansträngningar bör inriktas på att bringa dessa kostnader i närmare överensstämmelse med de belåningsvärden, som Kungl. Maj:t fastställt för egnahemslån till en- och tvåfamiljshus eller andra bostadslån. Vidare anses gällande normer för tillhandahållande av bostäder böra överses.

För utrustning av nya sinnessjukhus skulle slutligen anvisas 3 060 000 kronor.

Motioner

I en inom andra kammaren av fru *Eriksson* i Ängelholm m. fl. väckt motion (II: 556) har anhållits, att riksdagen vid sitt ställningstagande till användningen av Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Vejbystrand ville ta hänsyn till vad i motionen anförts samt till de skrivelser, som inkommit i ärendet, och överväga om det är ekonomiskt försvarbart och beträffande vårdplatsförlusten lämpligt samt i övrigt tillrådligt att genomföra den i propositionen nr 103 föreslagna ändringen av verksamheten vid kustsanatoriet.

I en inom andra kammaren av herr *Skoglund* i Umeå väckt motion (II: 557) har hemställts, att riksdagen vid besvarandet av Kungl. Maj:ts proposition 103/57 ville beakta vad i motionen anförts rörande uppförande av växthus vid Umedalens sjukhus.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna.

Utskottet

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen är antalet vårdplatser vid de statliga sinnessjukhusen fortfarande inte tillnärmelsevis så stort att det svarar mot behovet. Särskilt är detta fallet med sjukhusen för psykiskt efterblivna. Inte heller i övrigt kan förhållandena vid sinnessjukhusen, trots den omfattande upprustning som redan skett, betecknas som tillfredsställande. Med hänsyn härtill är det, såsom departementschefen anfört, angeläget att den materiella upprustningen av sinnessjukvården fortsätter i snabbast möjliga takt. Kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande har föreslagit en medelsanvisning om sammanlagt 34 053 000 kronor, vilket belopp av departementschefen reducerats till 33 050 000 kronor. Förslaget innebär beträffande de befintliga sjukhusen bl. a., att fyra nya vårdpaviljonger uppföres och en befintlig renoveras, varigenom vårdplatsantalet skulle öka med 236. Tillkomsten av de tidigare beslutade sinnessjukhusen i Falköping, Örebro och Bollnäs beräknas vidare ge ett platstillskott av 2 264 platser.

Vad angår de särskilda i propositionen och motionerna berörda frågorna får utskottet anföra följande.

I fråga om *planläggningen av nya sinnessjukhus* har kommittén förordat, att vid sjukhusen inrättas vårdavdelningar av enhetlig typ med 30 vårdplatser i varje avdelning, varvid patienterna emellertid skulle kunna uppdelas i två vårdgrupper om 16 respektive 14 platser. I anslutning härtill har för att möjliggöra en samordning av de nya sinnessjukhusens utformning och planläggning utarbetats ett gemensamt lokalprogram för ett sjukhus med omkring 800 vårdplatser. Dessa förslag, som tillstyrkts av departementschefen och rörande vilka utskottet inhämtat närmare upplysningar från representanter för kommittén, synes utskottet väl ägnade att på lång sikt medföra kostnadsminskningar. Rörande vissa delar av den övriga lokalplanläggningen vill emellertid utskottet i likhet med departementschefen förorda, att ytterligare överväganden sker, innan slutlig ställning toges till dessa frågor. Särskilt synes de för sjukhusens driftverksstäder avsedda utrymmena vara överdimensionerade.

Till departementschefens förslag rörande *sinnessjukvårdens organisation i mälardalen*, innebärande att Västmanlands län skall utgöra eget upptagningsområde, att Uppsala län och norra delen av Stockholms län samman-

föres till ett upptagningsområde för Ulleråkers sjukhus *samt att* för återstoden av Stockholms län principbeslut fattas om inrättande av ett nytt sinnessjukhus, förlagt till mellersta länsdelen, kan även utskottet ansluta sig, även om förslaget innebär ett frångående av principen, att varje län bör utgöra ett upptagningsområde med eget sinnessjukhus. Givetvis vore det önskvärt, att en rationell planering av sinnessjukvården kunde komma till stånd även i Södermanlands län genom principbeslut om ett nytt sinnessjukhus för området. I avvaktan på resultatet av utredningen rörande användningen av Sundby sjukhus vill utskottet emellertid ansluta sig till departementschefens uppfattning, att det endast bör uttalas, att länet lämpligen bör utgöra eget upptagningsområde.

Beträffande de nya *sinnessjukhusen i Skaraborgs, Örebro och Gävleborgs län* har riksdagen tidigare fattat beslut. De förslag som av departementschefen i förevarande sammanhang framlagts rörande den allmänna planeringen av sjukhuset i Falköping samt i fråga om godkännande av med Örebro stad samt Bollnäs stad och landskommun preliminärt träffade avtal föranleder ingen erinran från utskottets sida. Departementschefen har ansett, att den klausul i sistnämnda avtal, som reglerar frågan om bestridande av kostnaderna för framdragande av väg samt ledningar för vatten och avlopp, bör omprövas av kommittén, samt att denna fråga, därest en godtagbar uppgörelse icke kan komma till stånd, ånyo får underställas riksdagen. För att byggnadsföretaget icke onödigtvis skall fördröjas föreslår utskottet, att Kungl. Maj:t bemyndigas att träffa slutligt avtal med Bollnäs.

Kungl. Maj:ts förslag i fråga om *byggnadsåtgärder vid de befintliga sinnessjukhusen* innebär, såsom inledningsvis anförts, ett nettotillskott på 236 platser genom att tre nya paviljonger vid Birgittas och en vid Mariebergs sjukhus påbörjas under nästa budgetår samt att en paviljong vid Restads sjukhus renoveras.

I sina petita för budgetåret 1955/56 föreslog kommittén bl. a. uppförande av växthus vid Umedalens sjukhus för en beräknad kostnad av 300 000 kronor. Sedan detta icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd, har kommittén nu framlagt förslag om ett mindre växthus för en kostnad av 100 000 kronor. Icke heller detta har departementschefen ansett sig kunna förorda. Med hänsyn till vad som anförts i motionen II: 557 ävensom av medicinalstyrelsen i en numera till chefen för inrikesdepartementet ingiven skrivelse förutsätter utskottet emellertid att Kungl. Maj:t skall finna möjlighet att inom ramen för tillgängliga medel och utan åsidosättande av andra angelägna behov ställa för det nu föreslagna mindre växthusets uppförande erforderligt belopp till förfogande.

Rörande *det för vissa högradigt psykiskt efterblivna avsedda sjukhuset i Mellansverige* fattade riksdagen principbeslut år 1955. Kommittén har nu redovisat fyra alternativ i fråga om förläggningsorten, nämligen Köping, Sala, Uppsala och Västerås. Sistnämnda alternativ har icke ansetts böra

ifrågakomna på grund av de villkor staden uppställt. Medicinalstyrelsen, universitetskanslern och de medicinska fakulteterna ävensom mentalsjukvårdsdelegationen har, under åberopande av undervisningens och forskningens intressen, förordat Uppsala, vilket dock arbetsmarknadsstyrelsen avstyrkt. Sistnämnda styrelse och länsstyrelsen i Västmanlands län har ansett Sala vara att föredraga framför Köping, medan länets landsting ansett Sala och Köping likvärdiga. Kommittén vidhåller, att sjukhuset bör förläggas till Köping, och har med staden träffat preliminärt avtal om markupplåtelse för en kostnad av 500 000 kronor, varjämte föreslagits, att en mindre avdelning om 80 vuxna förlägges till Uppsala. Departementschefen har på i propositionen angivna skäl förordat att sjukhuset förläggas till Sala.

Enär delade meningar sålunda föreligger rörande lämplig förläggningsort för det planerade nya sjukhuset har utskottet noga övervägt de omständigheter, som kan ha betydelse för frågan, samt inhämtat vissa närmare upplysningar utöver dem som meddelas i propositionen.

I likhet med departementschefen kan utskottet icke tillstyrka, att sjukhuset förläggas till Uppsala. Ej heller synes ställning nu böra tagas till förslaget om inrättande av en mindre avdelning i nämnda stad i annan mån än att utskottet principiellt vill uttala sig för inrättande av en sådan avdelning framdeles. Det är enligt utskottets mening naturligt att olika åsikter gjort sig gällande i valet mellan Sala och Köping, med hänsyn till att dessa ur medicinska synpunkter torde kunna betraktas såsom likvärdiga som förläggningsorter, då båda har normallasarett och avståndet till orter för specialistsamarbete är i stort sett detsamma.

Utskottet har efter övervägande av de övriga omständigheter, som vid frågans bedömande bör föranleda beaktande — lokaliserings-, arbetsmarknads- och bostadsförsörjningssynpunkter, möjligheter till besparingar genom samarbete med Salberga sjukhus ävensom ekonomiska fördelar i övrigt vid en förläggning av sjukhuset till Sala — i likhet med departementschefen funnit övervägande skäl tala för att det nya sjukhuset förläggas till Sala. Därest en godtagbar överenskommelse kan komma till stånd med staden bör det ankomma på Kungl. Maj:t att godkänna denna. I annat fall bör Kungl. Maj:t vara oförhindrad besluta om sjukhusets förläggning till Köping.

I anledning av Kungl. Maj:ts förslag om provisorisk ändring av *Kronprinsessan Victorias kustsanatorium* till sjukhus för psykiskt efterblivna vanföra patienter har i motionen II: 556 framhållits, att vissa skäl, främst de relativt höga kostnaderna per vårdplats, talar mot en sådan anordning. Utskottet har emellertid, med hänsyn till att det icke kan anses försvarligt med en beläggning vid Apelvikens och Kronprinsessan Victorias kustsanatorier, vilken icke tillnärmelsevis motsvarar det för sanatorierna fastställda platsantalet, icke funnit tillräckliga skäl anförda för ett avstyrkande

av departementschefens förslag. På grund härav och under hänvisning i övrigt till de skäl, som i propositionen anförts, kan utskottet sålunda icke tillstyrka förevarande motion.

Vad departementschefen i detta sammanhang anfört i fråga om *utrustning av nya sinnessjukhus* har inte givit utskottet anledning till annat uttalande än att utskottet understryker, att kommitténs förslag rörande andra utrustningsetappen vid Gullberna sjukhus bör ytterligare prövas och de medel, som ställes till kommitténs förfogande för ändamålet, begränsas om så befinnes möjligt.

Under åberopande av det anförda och då Kungl. Maj:ts förslag i *övriga delar* icke givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande, hemställer utskottet,

att riksdagen må

I. besluta

a) att vid Psykiatriska sjukhuset i Stockholm skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 1 mars 1957 förordat förslag verkställas renovering av sjukhusets vårdavdelningar för en beräknad kostnad av 900 000 kronor;

b) att vid Sundby sjukhus vid Strängnäs skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag verkställas om- och tillbyggnad av centralköket för en beräknad kostnad av 1 225 000 kronor;

c) att vid Birgittas sjukhus i Vadstena skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras tre nya vårdpaviljonger för en beräknad kostnad av 4 800 000 kronor;

d) att vid S:ta Gertruds sjukhus i Västervik de av 1955 års riksdag beslutade två nya vårdpaviljongerna skall uppföras i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen nu förordat förslag för en beräknad kostnad av sammanlagt 2 700 000 kronor;

e) att vid S:ta Gertruds sjukhus i Västervik skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag utföras anslutning av vissa vårdpaviljonger till sjukhusets centrala värme- och varmvattensystem för en beräknad kostnad av 740 000 kronor;

f) att vid S:t Lars' sjukhus i Lund skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras byggnad för arbetsterapi m. m. för en beräknad kostnad av 1 780 000 kronor;

g) att vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg den av 1956 års riksdag beslutade ombyggnaden av administrationsbyggnaden skall verkställas i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen nu förordat förslag för en beräknad kostnad av 1 200 000 kronor;

h) att vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras byggnad för arbetsterapi för en beräknad kostnad av 1 130 000 kronor;

i) att vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg skall anordnas undervisningslokaler m. m. för en beräknad kostnad av högst 545 000 kronor;

j) att vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag verkställas utbyte av pannor i sjukhusets panncentral m. m. för en beräknad kostnad av 700 000 kronor;

k) att vid S:t Jörgens sjukhus i Göteborg skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras nya byggnader för administration och medicinskt centrum m. m. för en beräknad kostnad av 3 140 000 kronor;

l) att vid Restads sjukhus i Vänersborg skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag verkställas ombyggnad av vårdpaviljong K 10 för en beräknad kostnad av 1 640 000 kronor;

m) att i Falköping skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras nytt sinnessjukhus för en beräknad kostnad i nu redovisade delar av 31 000 000 kronor;

n) att vid Mariebergs sjukhus i Kristinehamn skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras en vårdpaviljong K 58 för en beräknad kostnad av 1 700 000 kronor;

o) att i Örebro skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras nytt sinnessjukhus för en beräknad kostnad i nu redovisade delar av 32 000 000 kronor;

p) att vid Sätters sjukhus i Säter skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras en samlingssal för en beräknad kostnad av 650 000 kronor;

q) att vid Sätters sjukhus i Säter skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordnat förslag verkställas reparation av värmeledningskulvertar m. m. för en beräknad kostnad av 550 000 kronor;

r) att vid Gådeå sjukhus i Härnösand den av 1955 års riksdag beslutade renoveringen av administrationsbyggnaden m. m. skall verkställas i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen nu förordnat förslag för en beräknad kostnad av 575 000 kronor;

s) att vid Sidsjöns sjukhus i Sundsvall skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordnat förslag anordnas lokaler för administration och medicinskt centrum m. m. för en beräknad kostnad av 640 000 kronor;

t) att vid Sidsjöns sjukhus i Sundsvall skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordnat förslag anordnas sopförbränningsugn samt verkställas upp- rustning av sjukhusets värme- och varmvattensystem för en beräknad kostnad av 500 000 kronor;

u) att vid Umedalens sjukhus vid Umeå skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordnat förslag uppföras byggnad för undervisningslokaler och elevbostäder för en beräknad kostnad av 1 170 000 kronor;

v) att i Stockholms län skall uppföras ett nytt sinnessjukhus, förlagt till Upplands Väsby;

x) att vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra må i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordnat förslag verkställas de ombyggnadsarbeten, som erfordras för dess användning för vård av vissa psykiskt efterblivna, tillika höggradigt vanföra, för en beräknad kostnad av 950 000 kronor;

II. bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna avtal med

a) Växjö stad angående villkoren för anslutning av S:t Sigfrids sjukhus till stadens avloppssystem m. m.;

b) Örebro stad om överlåtelse till Kungl. Maj:t och Kronan av markområde för nytt sinnessjukhus m. m.;

c) Bollnäs landskommun och Bollnäs stad om överlåtelse till Kungl. Maj:t och Kronan av markområde för nytt sinnessjukhus m. m.;

d) Sala stad eller Köpings stad om överlåtelse till Kungl. Maj:t och Kronan av markområde för nytt sjukhus för vård av höggradigt psykiskt efterblivna m. m.;

III. medgiva att Långasjö sekundäravdelning må på de villkor, som finnes angivna i det i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 1 mars 1957 redovisade avtalet, försäljas för en köpeskilling av 75 700 kronor;

IV. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionen II: 557 till *Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.* för budgetåret 1957/58 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 33 050 000 kronor;

V. till *Utrustning av nya sinnessjukhus* för budgetåret 1957/58 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 3 060 000 kronor;

VI. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 556 till *Lån till föreningen Kronprinsessan Victorias kustsanatorium för vissa ombyggnadsarbeten* för budgetåret 1957/58 under fonden för låneunderstöd anvisa ett investeringsanslag av 950 000 kronor.

Stockholm den 26 april 1957

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Gustaf Karlsson, Ohlon, Gillström, Näsström, Hesselbom, fröken Andersson, herrar Gustaf Andersson, Sundelin, Birger Andersson, Pålsson, Rikard Svensson, fröken Ranmark, herrar Söderberg, Nils Theodor Larsson och Jacobsson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Malmborg, Ståhl, Persson i Växjö, Staxäng, fröken Elmén, herrar Rubbestad, Svensson i Alingsås, Gustafsson i Stockholm, Nilsson i Göingegården, Karlsson i Olofström, fru Thorsson, herr Lassinantti och fröken Liljedahl.

Reservationer

- 1) av herr *Gustaf Andersson*
 - 2) av herr *Söderberg*
 - 3) av herr *Ståhl*
 - 4) av herr *Persson* i Växjö
 - 5) av fröken *Liljedahl*.
-